

Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille R. van Doorn
Auteur Dhr. D.M. van Esterik
Telefoon 5113380 E-mail: dmesterik@haarlem.nl
WZ/BOGV Reg.nr. 2011/129267
Bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van 11 oktober 2011

Onderwerp

Vaststellen beheerplan Engelandpark

Het opstellen van het beheerplan Engelandpark is een uitvoerende bevoegdheid van het college. De commissie Beheer wordt van dit besluit in kennis gesteld overeenkomstig artikel 4 Protocol actieve informatieplicht.

B&W

1. Het college besluit het beheerplan Engelandpark vast te stellen.
2. Financiële paragraaf: de kosten die voortvloeien uit het beheerplan zijn gedekt in de begroting Wijkzaken, productnr 090203 – beheer en onderhoud openbaar groen.
3. Betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit.
4. Het besluit van het college wordt ter informatie gestuurd aan de commissie Beheer.

Collegebesluit

Onderwerp: Vaststellen beheerplan Engelandpark

Reg. Nummer: 2011/129267

1. Inleiding

Overeenkomstig het collegewerkprogramma wordt het beheer en onderhoud van het groen verbeterd. Hiertoe is het ondermeer noodzakelijk om beheerplannen voor de parken op te stellen.

In een beheerplan staan de uitgangspunten, streefbeelden en richtlijnen voor het beheer op de korte en middellange termijn.

Op 15 november 2007 heeft de Raad het definitief ontwerp voor de renovatie van het Engelandpark vastgesteld.

Dit ontwerp is verder uitgewerkt en in de periode 2008 en 2009 uitgevoerd.

Het opstellen van het beheerplan Engelandpark is een bevoegdheid van het college.

2. Besluitpunten college

1. Het college besluit het beheerplan Engelandpark vast te stellen.
2. Financiële paragraaf: de kosten die voortvloeien uit het beheerplan zijn gedekt in de begroting Wijkzaken, productnr 090203 – beheer en onderhoud openbaar groen.
3. Betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit.
4. Het besluit van het college wordt ter informatie gestuurd aan de commissie Beheer.

3. Beoogd resultaat

- Een duurzame instandhouding en planmatig beheer van het Engelandpark.
- Vergroten van de betrokkenheid van de omwonenden door het instellen van een adviescommissie voor het onderhoud en gebruik van het park.

4. Argumenten

Het beheerplan dient als kader voor de gebiedsbeheerder en informeert bestuurders en bewoners over de principes voor het beheer.

In de beheervisie voor het stadspark zijn voor de verschillende groentypen als grasvelden, clusters van beplanting, bodembedekkers en bomen, zgn. streefbeelden opgesteld. Elk streefbeeld bevat een beschrijving van de karakteristiek en richtlijnen voor het beheer. Bij de herinrichting van het Engelandpark is gestreefd naar het herstel van natuurwaarden, anticiperend op het in ontwikkeling zijnde ecologisch beleid. Het park heeft vooral waarde voor broedvogels en dagvlinders. Door bloeiende gewassen en de oeverbegroeiing ontstaan kansen voor inheemse flora en

fauna. De hoofdpunten zijn in de visie van het park opgenomen en de gevolgen voor het beheer zijn in de streefbeelden verwerkt.

Voor de verhardingen en constructies zijn technische richtlijnen vastgesteld.

5. Uitvoering

Het reguliere onderhoud wordt uitgevoerd middels bestekken.

Voor de realisatie van het beheerplan zijn reguliere beheermaatregelen en eenmalige beheermaatregelen uitgevoerd. Het gaat hierbij om groot onderhoud, aanleg in het kader van het ontwerp en aanleg in het kader van nieuw beleid.

Het uitgangspunt voor het regulier onderhoud is een beeld dat het hele jaar door verzorgd is. Voor het bereiken van het kwaliteitsniveau en het realiseren van de streefbeelden zijn maatregelenpakketten in de bestekken samengesteld.

Voor de communicatie met omwonenden en geïnteresseerde burgers is een adviescommissie ingesteld.

Deze adviescommissie vormt een klankbordgroep en geeft de gemeente advies over het onderhoud en gebruik van het Engelandpark. Zij komt twee maal per jaar bijeen.

6. Financiën

1. EENMALIGE MAATREGELLEN 2010

Om het beheer en onderhoud op het gewenste niveau te krijgen zijn in 2010 een aantal eenmalige maatregelen uitgevoerd. Het gaat onder meer om achterstallige dunning van bosplantsoen, verwijderen dood hout uit bomen en uitvoeren van enkele aanpassingen in plantvakken. Het totaalbedrag hiervan is € 44.860,-- (excl. VAT en BTW), dit is gedekt in het programma Grootschalig Groen 2010.

2. DAGELIJKS BEHEER

Dit omvat de range beheer- en onderhoudsmaatregelen als maaien, bomenonderhoud, onderhoud verhardingen, speeltoestellen, straatmeubilair, afvalbakken legen, onderhoud beschoeiing, drijfvuil verwijderen enz. Deze uitgaven zijn integraal opgenomen in de reguliere begroting van Dagelijks Beheer en bedragen jaarlijks in totaal € 229.800,-- (excl. VAT en BTW).

7. Bijlagen

Samenvatting beheerplan Engelandpark en beheerkaart.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

**Beheerplan
Engelandpark Haarlem
2010-2020**

Opdrachtgever:
Gemeente Haarlem

Datum: 21 oktober 2010

Rapport **Beheerplan Engelandpark Haarlem 2010-2020**
Status **Definitief**
Opdrachtgever **Gemeente Haarlem**
Contactpersoon **dhr. N. van Esterik**
gemeente
Rapport opgesteld **DG Groep® bv**
door **Postbus 222 Duitslandlaan 17**
2770 AE Boskoop 2391 PC Hazerswoude - Dorp

tel 0172 213460
fax 0172 210165
e-mail info@dggroep.nl
internet www.dggroep.nl

Opdrachtnummer **143_057**
Projectleider/
projectmanager **Ir. J. de Vries**
Auteurs **ir. J. de Vries, ing. N. Rosielle**
Datum **21 oktober 2010**
Druk **Eerste druk, DG Groep bv**

DG Groep b.v. is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de DG Groep b.v.. Opdrachtgever vrijwaart de DG Groep b.v. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© DG Groep® b.v.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever hierboven aangegeven en is haar eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de DG Groep b.v., noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Voorwoord	7
1 Inleiding.....	9
1.1 Context van het beheerplan	9
1.2 Doel en inhoud van het beheerplan	9
1.3 Werkwijze	9
1.4 Leeswijzer	10
2 Beleidskader	11
2.1 Wetten en richtlijnen.....	11
2.2 Beleidskader groenbeheer	12
3 Situering van het Engelandpark	15
4 Inventarisatie en beschrijving.....	17
4.1 Beschrijving van de huidige hoeveelheden	17
4.2 Huidige inrichting en situatie (zie figuur 2)	18
5 Visie, streefbeelden en maatregelen.....	21
5.1 Visie op beheer	21
5.2 Streefbeelden/ doelstelling voor het beheer	23
5.2.1 Streefbeelden voor beplantingen en kruidachtige vegetaties	23
5.2.2 Kwaliteitseisen voor verharding en inrichtingselementen.....	33
5.3 Beheermaatregelen.....	34
5.4 Vervanging van bomen	37
6 Participatie	39
6.1 De adviescommissie	39
6.2 Participatie in ecologisch beheer.....	39
7 Organisatie, kwaliteit en monitoring	41
7.1 Huidige organisatie van het onderhoud.....	41
7.2 De jaarlijkse evaluatie van de uitvoering van het beheerplan	41
7.3 De technische kwaliteit.....	41
7.4 Monitoring flora en fauna.....	42
8 Bronnen.....	43
9 Begrippenlijst.....	45
Bijlage 1. Soorten nieuwe aanplant, kruiden en bomen	47
Bijlage 2. Taak en doelstelling adviescommissie beheer Engelandpark.....	49
Bijlage 3. Ecologische doelstelling Engelandpark	51

Figuren en schema's

1 Ligging Engelandpark in Schalkwijk	15
2 Huidige situatie Engelandpark	16
3 Zichtlijnen en locatie losloopplaats voor honden	22

Kaarten (achterin het rapport)

1.1 Beheerkaart noordelijk deel Engelandpark	
1.2 Beheerkaart zuidelijk deel Engelandpark	

Samenvatting

Achtergrond

Het Engelandpark is een wijkpark in de Groene Zoom van het stadsdeel Schalkwijk dat vooral een functie vervult voor de Europawijk met de nabij liggende buurten Schoolenaer en Romolenpolder. Het maakt onderdeel uit van de hoofdgroenstructuur van Haarlem. Langs en door het park lopen belangrijke recreatieve routes.

In het kader van het Renovatieplan Grootchalig Groen (2003) is het park in de periode tussen 2006 en 2009 gerenoveerd. Voor de duurzame instandhouding stelt de gemeente Haarlem dit beheerplan op, waarbij als kaders het bestaande beleid van de gemeente en de beschikbare onderhoudsbudgetten gelden.

Dit beheerplan heeft betrekking op de totale inrichting van het park. De gemeente is beheerder van het groen, verhardingen en de inrichting. Het Hoogheemraadschap Rijnland is verantwoordelijk voor het beheer van het water en de waterbouwkundige voorzieningen.

Doel beheerplan

Het beheerplan heeft als doelen het duurzaam in stand houden van het park, te voorzien in een optimale gebruikswaarde, creëren van mogelijkheden voor flora en fauna en het geven van richtlijnen voor de ontwikkeling van de jonge aanplant.

Het beheerplan dient in de eerste plaats voor de beheerder van het park (hoofd gebiedsbeheerder) en daarnaast als communicatiemiddel met omwonenden en andere betrokkenen.

Kader en uitgangspunten

Voor de uitvoering van het beheer gelden wetten en regels. De belangrijkste zijn de Flora- en faunawet en de zorgplicht, die voortkomt uit het Burgerlijk Wetboek. De gemeentelijke beleidsplannen en de beheerprincipes geven een reeks van uitgangspunten voor het beheer van het Engelandpark. Voor het onderhoud geldt de standaard kwaliteitsambitie. De bestaande en nieuwe uitgangspunten hebben betrekking op zaken als hondenbeleid, ecologie, boombeheer, waterbeheer en gaan tot slot in op organisatie en financiën.

Huidige situatie

Het park heeft een oppervlak van bijna 12 hectare. Het bestaat uit een droger deel in het noorden en langs de flats van de Engelandlaan en een natter deel in het zuidwesten. Kenmerken van het ontwerp zijn slingerende paden, afwisselende open ruimtes die geleed zijn door struiken en boomgroepen. De functionele watergangen zijn grotendeels rechtlijnig en de vijverpartijen hebben ronde vormen. In 2008 en 2009 is het Engelandpark gerenoveerd. Tijdens de renovatie zijn de watergangen uitgebaggerd, natuurlijke oevers aangelegd en is het wateroppervlak uitgebreid. Voor een betere waterkwaliteit is de doorstroming verbeterd door enkele aanpassingen in het watersysteem. Het beeld en de gebruikswaarde van het park zijn verbeterd door jonge aanplant, aanleg speelvoorzieningen, nieuwe constructies van paden en plaatsen van nieuwe banken.

De belangrijkste aandachtspunten voor het gebruik zijn toezicht en handhaving van het juiste gebruik van het park, de bespeelbaarheid van de gazons en begaanbaarheid van hoeken van paden. Voor de beplanting zijn de begeleiding van de ontwikkeling van de jonge aanplant, het inlopen van achterstallige snoei van bomen en de ontwikkeling van de kruidenzomen essentieel. Daarnaast moeten de watergangen goed zichtbaar blijven en plaatselijk ruige kruidgroei beperkt worden.

Beheervisie en streefbeelden

Het beheer is in eerste instantie gericht op goede gebruiksmogelijkheden en belevingskwaliteit als wijkpark en ten tweede op de kansen voor inheemse flora en fauna. In het noordelijk deel ligt het accent op een verzorgd beeld en recreatie, in het zuidelijk deel zijn er meer kansen voor ecologie. Voor de beplanting geldt het principe van het begeleiden van het natuurlijke proces waarbij struiken en bomen die in het streefbeeld passen hun volwassen vorm kunnen aannemen. Uitzondering hierop zijn de knotbomen en de smalle vakken met hakhoutbeheer.

In de beheervisie voor het park zijn voor de groentypen – bomen, bosplantsoen, kruidenzomen, bermen en gazons - streefbeelden opgesteld. Elk streefbeeld bevat een beschrijving van de karakteristiek en richtlijnen voor de beheerder. Voor de verhardingen, parkmeubilair en constructies zijn technische richtlijnen vastgesteld.

Het onderhoud van het park bestaat uit regulier onderhoud, groot onderhoud en eenmalige maatregelen. Ook voor het completeren van het ontwerp moet nog een aantal maatregelen uitgevoerd worden, zoals het aanvullen van de kruidenzomen.

Voor het begeleiden van de ontwikkeling van de jonge aanplant staan in het beheerplan aparte richtlijnen.

Vervanging bomen

Het duurzaam behoud van het bomenbestand is essentieel voor de parken, daarom is er voor de vervanging van bomen en de beoordeling van kapaanvragen in het Bomenbeleidsplan 2010-2020 een werkwijze afgesproken. Aan de hand hiervan kan de gebiedsbeheerder, in overleg met andere bureaus van de gemeente en de adviescommissie, heldere keuzes maken.

Begeleiding en evaluatie

Voor de herinrichting van het Engelandpark functioneerde een bewonerscommissie die in de toekomst de rol van adviescommissie voor het beheer vervult. Deze commissie geeft de gemeente advies over het onderhoud en het parkgebruik. Zij komt twee keer per jaar bijeen en maakt dan een ronde door het park. De gebiedsbeheerder legt belangrijke keuzes in het beheer voor aan de commissie.

Dit uitvoering van dit beheerplan wordt jaarlijks geëvalueerd door een ambtelijke werkgroep die de maatregelen bijstelt aan de hand van de ontwikkelingen van de groenvoorzieningen, het gebruik en het gemeentelijk beleid.

De gebiedsbeheerder controleert gedurende het jaar de technische kwaliteit. De bevindingen van de adviescommissie maken onderdeel uit van de monitoring.

De ontwikkeling van de ecologische kwaliteit wordt bijgehouden door de inventarisatie van flora, zangvogels en vleermuizen. Bij ingrijpende beheermaatregelen, zoals het kappen van oude bomen, laat de beheerder aanvullend onderzoek doen.

Voorwoord

Het Engelandpark is een belangrijk onderdeel van de Groene Zoom van het stadsdeel Schalkwijk. Het maakt deel uit van een grote stedelijke uitbreiding in de jaren '60 tot '80 van de vorige eeuw.

Vanaf 2005 is hard gewerkt aan de herinrichting van het Engelandpark zodat hierdoor beter aan de eisen van de huidige tijd wordt voldaan. De renovatie maakt deel uit van het programma Schalkwijk 2000+, wat onder andere de verbetering van het groen en het watersysteem tot doel heeft.

De aanpassingen in het park zijn gedaan op basis van een ontwerp dat in overleg met een afvaardiging van de bewoners, de bomenwachters en de wijkraad is opgesteld.

Het park vervult een belangrijke recreatieve functie voor de bewoners van de aanliggende Europawijk en de buurten Schoolnaer en Romolenpolder. Door de renovatie is de gebruikswaarde van het park toegenomen. Het is overzichtelijker en veiliger, de paden zijn goed beloopbaar en de speelmogelijkheden zijn verbeterd.

In het Engelandpark is het aantal struiken sterk uitgebreid. De soorten horen allemaal van nature in deze omgeving thuis. Veel dieren vinden hierin een geschikte verblijfplaats. In het park is ook een paal geplaatst waarop ooievaars een nest kunnen maken.

De sloten in en rond het park zijn verbreed en uitgebaggerd. In totaal is er 3.000 m² extra water in het park gekomen. Hierdoor zal de waterkwaliteit verbeteren en kan er meer regenwater worden opgeslagen. De oevers zijn aangepast. Op veel plaatsen is de beschoeiing verwijderd of zijn eendentrapjes aangebracht zodat dieren het water in en uit kunnen. De natuurlijke overgangen tussen land en water biedt tal van groeiplaatsen voor nieuwe soorten water- en oeverplanten.

De nieuwe inrichting vraagt natuurlijk om goed onderhoud op maat. Dat is zeker voor de Haarlemse parken van belang en met dit beheerplan wil de gemeente Haarlem het Engelandpark een goede basis geven. Dit doet zij in samenspraak met een adviescommissie waar bewoners in zitting hebben.

Ik wil de vertegenwoordigers in de commissie hierbij bedanken voor hun bijdrage bij het opstellen van het plan en het toekomstige beheer.

Wethouder beheer en onderhoud openbare ruimte,
R. van Doorn

Haarlem, oktober 2010

1 Inleiding

1.1 Context van het beheerplan

Het Engelandpark is onderdeel van de Groene Zoom van het stadsdeel Schalkwijk en vervult een belangrijke rol als wijkpark voor de bewoners van het westen van de Europawijk. Daarnaast maakt het onderdeel uit van een recreatieve wandelroute die in noord zuid richting langs het Spaarne loopt.

Als onderdeel van de uitvoering van de Parkenvisie uit 1998, die geconcretiseerd is in het Renovatieplan Grootchalig Groen uit 2003, heeft de gemeente in periode van 2006 tot en met 2009 het Engelandpark gerenoveerd. Door deze investering is een groot deel van de onderhouds-achterstand weggewerkt en is er ingespeeld op functionele wijzigingen die ervoor zorgen dat de gebruiksmogelijkheden voldoen aan de eisen van de huidige tijd.

Belangrijk onderdelen van de herinrichting zijn de verbetering van het watersysteem en de verjonging van de beplanting. De herinrichting wordt in 2009 voltooid.

Het is van belang om het park planmatig te beheren volgens de principes van het ontwerp en rekening houdend met de functionele en ecologische waarden. Het groenbeheer vindt plaats binnen de bestaande wettelijke kaders en regulering en het vastgestelde beleid van de gemeente Haarlem voor groen, verkeer en openbare ruimte.

Als randvoorwaarden van het beheerplan gelden de principes die vastgelegd zijn in het herinrichtingsplan, het beschikbare onderhoudsbudget van de gemeente en het in 2006 vastgestelde Beleidskader Openbare Ruimte.

1.2 Doel en inhoud van het beheerplan

Dit beheerplan heeft betrekking op het groen, water en de terreininrichting van het Engelandpark. Alle onderdelen, met uitzondering van het water, vallen onder het beheer van de gemeente. Voor het water en de waterbouwkundige voorzieningen (gemalen, stuwen en dergelijke) is het Hoogheemraadschap Rijnland verantwoordelijk.

Het beheerplan geeft een basis voor de duurzame instandhouding en het planmatig beheer van het park.

Hoofddoel is richtlijnen geven voor keuzen in jaarlijkse, meerjaarlijkse en eenmalige beheermaatregelen die onder verantwoordelijkheid van de gebiedsbeheerder uitgevoerd worden.

Specifieke aandachtsgebieden van het beheerplan zijn:

- Zorgen voor een duurzame instandhouding, in het bijzonder het beheer van het bomenbestand;
- Voorzien in een optimale gebruikswaarde voor mensen (wandelaars, fietsers, vissers, spelende kinderen en hondenbezitters) om een aantrekkelijk, veilig en toegankelijk wijkpark te behouden;
- Begeleiden van de ontwikkeling van de in 2008 en 2009 nieuw aangebrachte beplantingen;
- Creëren en behouden van mogelijkheden voor flora en fauna op basis van bestaande en potentiële ecologische waarde.

Het beheerplan dient in de eerste plaats voor de beheerder van het park (hoofd gebiedsbeheerder) en daarnaast als communicatiemiddel met omwonenden en andere betrokkenen.

1.3 Werkwijze

Bij het opstellen van het beheerplan zijn de volgende stappen uitgevoerd:

- a. Analyseren van het herinrichtingsplan, met name van de mengsels van nieuwe beplantingen in relatie tot de huidige situatie;
- b. Analyseren van bestaande inventarisatie en inspectiegegevens en actualisering van het kaartmateriaal;
- c. Houden van de veldverkenning voor aandachtspunten in het beheer en inrichting;
- d. Bespreken van de aandachtspunten voor het beheer met de adviescommissie van het Engelandpark op 3 november 2009;
- e. Formuleren van een concept beheervisie (met streefbeelden en maatregelen) voor het park en de principes voor beheervraagstukken;

- f. Sturen van het definitief concept aan de adviescommissie en bespreken van het commentaar op 16 juni 2010.

1.4 Leeswijzer

De kern van het beheerplan bestaat uit de **visie op het beheer** (§ 5.1) en de belangrijkste **principes** en **streefbeelden** (§ 5.2) per onderdeel. Bij de streefbeelden zijn behalve de beschrijving ook foto's en principe tekeningen te vinden. Op de beheerkaarten 1.1 en 1.2 - die achterin het rapport zijn opgenomen - vindt u een overzicht van de situatie in 2009 en de ligging van de onderdelen van de inrichting.

Uit de visie komen een aantal **beheermaatregelen** voort. Een deel van de beheermaatregelen staan telkens vermeld bij de streefbeelden (§ 5.2). Een overzicht van de typen beheermaatregelen met de bijzondere aandachtspunten staat in § 5.3. Een belangrijk onderdeel hiervan is het begeleiden van de ontwikkeling van de jonge beplanting.

Omdat het behoud en vervangingsbeleid van **bomen** een belangrijk aspect is, staan in § 5.4 de uitgangspunten voor de kap en vervanging van bomen. In Bijlage 1 staat een lijst van boomsoorten voor het Engelandpark.

Het kader waarbinnen de beheerder werkt bestaat uit **wetten en regels** (§ 2.1) en het **gemeentelijke beleidskader** (§ 2.2). Deze vormen het raamwerk voor de uitvoering van het beheer en de te maken keuzes.

Een park is een levend object en aan verandering onderhevig. Ook de wensen en de beleidsachtergronden kunnen veranderen. Daarom is in hoofdstuk 7 de **monitoring** van het beheer beschreven, waar de evaluatie van het beheerplan onderdeel van uitmaakt. Andere onderdelen van de monitoring zijn de beoordeling van de technische kwaliteit (§ 7.2) en het volgen van de ontwikkeling van de flora en fauna (§ 7.3). De **adviescommissie** speelt een belangrijke rol bij het advies over het beheer en haar rol is te vinden in hoofdstuk 6.

Een verklaring van **technische termen** als dunnen, terugzetten en inboeten kunt u lezen in *Hoofdstuk 9. Begrippenlijst*.

2 Beleidskader

In dit hoofdstuk staan het wettelijke kader, de regulering en de beleidsuitgangspunten die van toepassing zijn voor het beheer van het groen in het Engelandpark. Deze dienen als uitgangspunt voor de beheerder van het park.

2.1 Wetten en richtlijnen

Voor het groenbeheer zijn wetten en regels van toepassing. De belangrijkste zijn de wettelijke zorgplicht die voortkomt uit het Burgerlijk Wetboek en de Flora- en faunawet die eisen stelt aan het tijdstip van beheer en de bescherming van soorten tijdens het beheer. In Tabel 1 zijn alleen de wetten en regels opgenomen die direct van invloed zijn op het beheer van het Engelandpark.

Tabel 1. Wetgeving en regelingen in relatie tot het groenbeheer in het Engelandpark	
Wet of regel	Gevolgen voor het groenbeheer
<i>Burgerlijk Wetboek</i>	Hierin is de privaatrechtelijke zorgplicht van de gemeente als beheerder van de openbare ruimte omschreven. Deze wet heeft gevolgen voor de wijze waarop de gemeente haar zorgplicht vervult en omgaat met de daaruit voortkomende wettelijke aansprakelijkheid. De gemeente is gehouden om het beheer, de afhandeling van meldingen en de verrichte inspecties goed te registreren en de frequentie van het onderhoud af te stemmen op de resultaten van de inspectie. Dit geldt in het bijzonder voor de controle van bomen.
<i>Flora- en faunawet</i>	De wet is van toepassing indien het groen een leefgebied is van te beschermen van inheemse planten en diersoorten. In artikel 75 van de wet staat dat men door ruimtelijke inrichting en beheer het leefgebied van beschermde soorten niet mag verstoren. Voor ruimtelijke inrichting is bij Algemene Maatregel van Bestuur per 10 september 2004 een uitzondering gemaakt voor algemene soorten. Bij een voornemen voor ruimtelijke inrichting dient altijd een vooronderzoek gedaan te worden naar de aanwezige soorten en hun verblijfplaatsen. Bij beheer gaat het er om dat de soorten zelf en hun nesten of verblijfplaatsen niet vernietigd of verstoord worden. Voor bomen in bijzonder is het van belang of er permanente nesten of verblijfplaatsen aanwezig zijn (holbroeders, broedbomen vleermuizen). In bepaalde gevallen is het mogelijk om een ontheffing te verkrijgen. Velling en snoei dienen bij voorkeur buiten het broedseizoen plaats te vinden. In het broedseizoen dient men van te voren te controleren op aanwezigheid van dieren, nesten en holen. De Vereniging Stadswerk en de VHG hebben een leidraad en gedragscode opgesteld voor het beheer van gemeentelijke groenvoorzieningen (Stadswerk, 2006). Op basis hiervan kan de gemeente een leidraad vaststellen en door het werken met de gedragscode kan het bestendig beheer zonder ontheffingen uitgevoerd worden, waarbij deze aan de eisen van de Flora- en faunawet voldoet. De gemeente Haarlem heeft een dergelijke leidraad nog niet vastgesteld.
<i>Attractiebesluit</i>	Dit regelt de zorgplicht om de veiligheid van de inrichting en het onderhoud van speelvoorzieningen te waarborgen. De controle op naleving hiervan is in handen van de Inspectie Gezondheidsbescherming (IGB). Het stelt eisen aan de veiligheid van toestellen en valondergronden, inspecties en frequentie van het onderhoud. De beheerder moet een logboek opstellen, bijhouden en bewaren.
<i>Keur Hoogheemraadschap Rijnland</i>	De watergangen in het park worden beheerd en onderhouden door het Hoogheemraadschap Rijnland. Als wettelijk kader geldt hiervoor de Keur met richtlijnen over waterdiepte, doorstroom en dergelijke.
<i>Belemmeringwet privaatrecht</i>	Deze wet voorziet in het opheffen van privaatrechtelijke belemmeringen ten aanzien van de totstandkoming of instandhouding van werken die uitgevoerd worden in het algemeen belang (bijvoorbeeld het leggen van ondergrondse leidingen). Daarbij kan een ieder verplicht worden het werk te gedogen. De rechthebbende kan verplicht worden te gedogen dat groen en bomen worden verwijderd of ingesnoeid. De rechthebbende ontvangt een schadevergoeding.
<i>Telecommunicatiewet</i>	Artikel 5.1 en 5.2 stellen dat de aanleg van kabels moet worden gedoogd behoudens ieders recht op schadevergoeding.
<i>Plantenziektewet</i>	Doel van de wet is het voorkomen van het optreden en van de verbreiding van schadelijke organismen. De gebiedsbeheerder meldt alle ziektes die hij tegenkomt bij de bomendeskundige van de gemeente.

2.2 Beleidskader groenbeheer

In deze paragraaf staan de beleidspunten voor het groenbeheer van de gemeente Haarlem die van toepassing zijn voor het beheer van het Engelandpark.

Het beleid voor de beheerkwaliteit is omschreven in het Beleidskader Openbare Ruimte uit 2006. Dit doet bijvoorbeeld uitspraken over het niveau van de verzorgingskwaliteit.

Het Integraal Waterplan Haarlem (2004) heeft als doel een veerkrachtig en ecologisch gezond watersysteem te behouden en te ontwikkelen. Belangrijk gevolg voor het groen is de opgave voor aanvullende waterberging.

Bestaand beleid uit het Groenstructuurplan (2009), Integraal Waterplan 2004, Schalkwijk 2000+ en andere beleidsplannen is aangegeven met een zwarte stip, nieuwe beleidsvoorstellen zijn aangegeven met een open stip.

- De beleidspunten die zijn ontleend aan de bestaande beleidsplannen of notities zijn met een zwarte stip aangegeven
- Aanvullende beleidspunten zijn aangegeven met een open stip. Dit zijn voorstellen voor nieuw beleid of regelgeving die met het vaststellen van dit beheerplan onderdeel van het beleid worden.

Beheer algemeen

- De kwaliteitsambitie voor de openbare ruimte in het Engelandpark is op niveau “standaard” vastgesteld.
- Hondenbeleid: honden moeten overal in het Engelandpark aangelijnd lopen. Er komt een losloopplaats in het park (zie figuur 3 op bladzijde 22).
- Recreatie: De routes langs de grenzen van het Engelandpark maken onderdeel uit van de recreatieve verbindingen van Haarlem.

Ecologie

- Bij inboet van het bosplantsoen bij voorkeur autochtoon gekweekt materiaal toepassen.
- Met regelmaat een monitoring van de flora en fauna uitvoeren: zie voor de typen inventarisaties en de frequenties § 7.4. De constatering verwerken in een advies voor het beheer van kruidenzomen, oeverbegroeiing en ondergroei.
- Uitvoeren van een toets op de aanwezigheid van vleermuizen bij het weghalen van elke oude boom. Als vleermuizen worden vastgesteld hiervoor beschermingsmaatregelen treffen.

Bomen

- Het bomenbestand in de beplantingsvakken moet voldoende transparant zijn om ontwikkeling van onderbeplanting van struiken mogelijk te maken.
- Volgens de bomenverordening van de gemeente vindt voor elke gekapte boom herplant plaats. De herplant hoeft niet per se op precies dezelfde plek te gebeuren.
- Voor het kappen van bomen in het Engelandpark gelden de uitgangspunten en werkwijze uit het Bomenbeleidsplan Haarlem 2010 – 2020 (zie hoofdstuk 5).
- Klimopbegroeiing langs boomstammen zal tot maximaal 8 meter hoog worden gehandhaafd. Periodiek doorsnijden van woekerende klimop. Het wordt aanbevolen de bomen met klimop op tekening vast te leggen en de bomen waar deze begroeiing toegestaan of gestimuleerd wordt in overleg met de stadsecoloog te kiezen. Voor alle bomen geldt dat bij het uitvoeren van VTA-controles de klimop op de aan stam en bij de stamvoet weggehaald wordt.
- Water geven aan pas geplante bomen start in april eindigt augustus gedurende de eerste drie jaar na aanplant.
- Bij het bijmaaien rondom bomen mag men geen trimmer gebruiken i.v.m. beschadigingen.

Meubilair en overige elementen

- In de Haarlemse parken worden alleen de doorgaande fietsroutes verlicht.

- Bij uitvoering van renovaties letten op degelijke kwaliteit van materiaal, constructies en inrichtingselementen, zodat deze aansluiten op het karakter en de duurzaamheid van materialen en inrichtingselementen van de herinrichting.

Water en beschoeiing

- Peilregulering en schouw volgens de richtlijnen van de Keur van het Hoogheemraadschap Rijnland uitvoeren. Hiervoor moet de onderhoudsplichtige het natte doorstroomprofiel op afmeting houden (bijvoorbeeld door te baggeren) en zorgen voor het schonen en in stand houden van bodem, oevers en de taluds.

Organisatie

- De gebiedsbeheerder is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheersplan. Deze doet dit in samenspraak met de beleidsmedewerkers van de Bureaus Programma en Beleid en de adviescommissie.
- Er moet een toezichthouder worden ingezet om het hondenbeleid uit te voeren.
- Het streven is om aparte bestekken voor het parkbeheer in te voeren.

Financiën

- Het budget voor het regulier onderhoud is afgestemd op een standaard onderhoudsniveau (niveau "standaard") met een kleine reservering voor incidenteel onderhoud.
- Tot 2019 dient er jaarlijks een budget gereserveerd te worden voor het uitvoeren van groot onderhoud, het uitvoeren van de ecologische monitoring, de uitvoering van kwaliteitsinspecties en de participatie activiteiten.

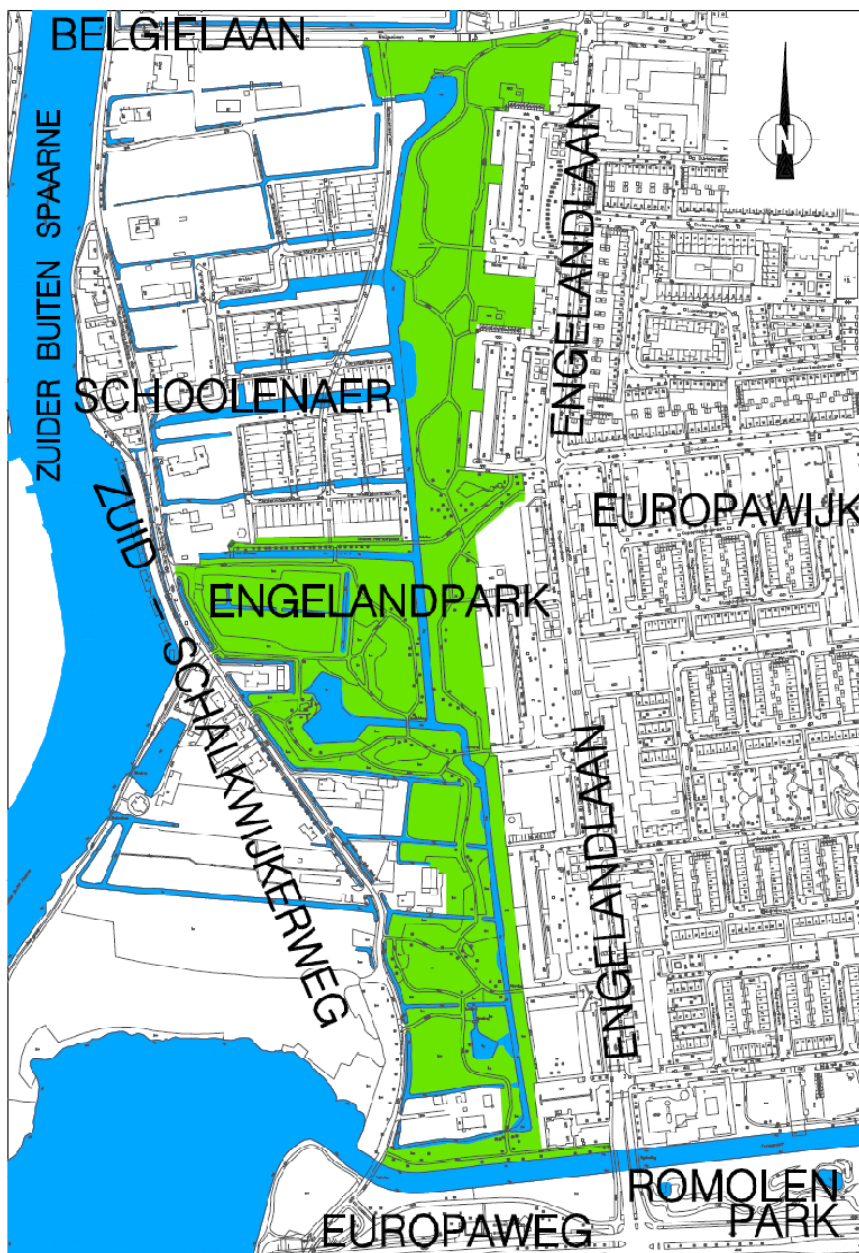

3 Situering van het Engelandpark

Het Engelandpark maakt onderdeel uit van de hoofdgroenstructuur van Haarlem en is onderdeel van de Groen Zoom van het stadsdeel Schalkwijk. Het park ligt ten westen van de Europawijk die tussen 1960 en 1975 is gebouwd. De wijk bestaat uit strokenbouw met afwisselende vlakken met hoogbouw en laagbouw georganiseerd rond een rechthoekige stratenpatroon. De wijk heeft een hoge bebouwingsdichtheid van 59 woningen per hectare en in de wijk is voornamelijk kijkgroen. De hoogbouw ligt aan de rand van de wijk en vormt een wand langs het park.

Ten westen van het noordelijk parkdeel ligt de inbreidingswijk Schoolnaer. Verder ligt tussen het Zuider Buitenspaarne en het park een zone met een groen karakter, waarin verspreide bebouwing voorkomt. De Zuid-Schalkwijkerweg fungeert als een recreatieve route en grenst direct aan het zuidelijk parkdeel.

Bij de zuidwesthoek ligt een grootschalig groengebied, dat extensief gebruikt en beheerd wordt. Ten zuidoosten ligt het Romolenpark dat een ruig karakter heeft en waarin het Heempark gelegen is. Onder de Europaweg is een tunneltje voor wandelaars. Vanuit hier vormen het Jaagpad en de Zuid-Schalkwijkerweg goede routes vanuit en naar het Engelandpark.

Figuur 1. Ligging Engelandpark in de Europawijk

HUIDIGE SITUATIE
ENGELANDPARK

- gazon
- bermen 2x
- vlindergras
- oeverbegroeiing
- bosplantsoen
- haag 2x
- sierheesters
- water
- voet- en fietspaden
- bomen
- knotbomen
- zitbank
- papierbak
- lichtmast

Figuur 2. Huidige situatie Engelandpark

4 Inventarisatie en beschrijving

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste gegevens voor de arealen van het groen (bomen, beplanting en gras) en de inrichtingselementen van het Engelandpark. Deze zijn ontleend aan het groenbeheersysteem van de gemeente. De arealen dienen als basis voor de raming van het regulier onderhoudsbudget.

4.1 Beschrijving van de huidige hoeveelheden

Op de beheerkaarten 1.1 en 1.2 *Huidige situatie* (achterin dit beheerplan) is een overzicht van de huidige situatie per deelgebied te vinden. Het park heeft een totale oppervlakte van bijna 12 hectare. Van het totale areaal van bijna 37.500 m² aan bosplantsoen is in 2008 en 2009 ongeveer 10.500 m² opnieuw aangeplant. In Tabel 2 staan de hoeveelheden per beheergroep en inrichtingselement.

Tabel 2. Hoeveelheden groen en terreininrichting in het Engelandpark		
Werkpakket	Aantal	Eenheid
Bomen in gazon	285	St
Bomen in oeverbegroeiing	17	St
Bomen in beplanting	431	St
Knotbomen	9	St
Totaal bomen	742	St
Bosplantsoen oud *)	26.988	m ²
Bosplantsoen jonge aanplant *)	10.434	m ²
Hagen (grondoppervlak)	102	m ²
Totaal houtachtige beplanting	37.561	m²
Gazon 15-25x per jaar maaien	45.662	m ²
Totaal gazon	45.662	m²
Bermen (2x per jaar maaien) (Kruidenberm)	785	m ²
Oeverbegroeiing	2.312	m ²
Bloemrijke zoom	1.360	m ²
Totaal ruw gras	3.853	m²
Voet- en fietspaden	8.649	m ²
Overige verhardingen (rond zitbanken)	343	m ²
Valondergronden zand	202	m ²
Totaal verhardingen	9.194	m²
Papierbakken	15	st
Zitbanken	35	st
Lichtmasten	18	st
Eendentrapetjes	pm	st
Totaal meubilair	68	st
Oppervlaktewater	23.500	m ²
Beschoeiing	1.417	m ¹
Speelwerktuigen	pm	st
<i>Bron: Accres® groenbeheersysteem, situatie 1 september 2009</i>		
<i>*) hoeveelheid bepaald op basis van beheertekening 1.1 en 1.2 achter in beheerplan.</i>		

4.2 Huidige inrichting en situatie (zie figuur 2)

De inrichting van het Engelandpark is gebaseerd op de landschapsstijl met een structuur van slingerende paden. Door doorzichten over en langs het water en door de ruimte en veranderde gezichtspunten door de bochten in de paden ontstaat een afwisselende beleving. De ruimten verschillen in maat en worden geleed door losse boomgroepen.

Aan de oostkant van het park staat een serie flatgebouwen. Deze zijn door transparante stroken met bosplantsoen en bomen afgeschermd van het park.

Het park ligt op de overgang tussen de oeverwal van het Zuider Buitenspaarne en het voormalig veenweidegebied, dat opgehoogd is voor de bouw van Schalkwijk. Het noordelijk en oostelijk deel van het park is droger, dit ligt op de ophoging met zand van Schalkwijk. Het zuidelijk deel van het park is vochtiger.

Ingebed tegen het park staan een aantal voormalige boerderijen die nu een woonfunctie hebben.

Bij de herinrichting van het park zijn de volgende verbeteringen doorgevoerd:

- de ruimtelijke structuur in het park is verbeterd door meer variatie in de grootte en vorm van de ruimtes te maken, doorzichten te verbeteren en enkele ruimtes met hoogteverschillen te maken;
- voor het verbeteren van de waterkwaliteit zijn de watergangen op keurdiepte gebaggerd en zijn wijzigingen in stuwen en duikers aangebracht om de doorstroom te bevorderen;
- voor het vergroten van de bergingscapaciteit is het oppervlaktewater met 0,3 hectare uitgebreid;
- voor het verhogen van de beleving en ecologische kwaliteit van de oevers zijn enkele natuurlijke oevers aangelegd en oeverranden ingezaaid met kruidenrijke mengsels;
- voor het verhogen van de beleving en ecologische kwaliteit worden langs het bosplantsoen kruidenzomen ingezaaid;
- voor het veiliger, overzichtelijker en aantrekkelijker maken van het park is een deel van de beplanting vernieuwd met een soortenrijk mengsel van struiken;
- voor het verhogen van de gebruikswaarde zijn de paden vernieuwd en nieuwe banken en speelvoorzieningen aangebracht.

Waterhuishouding

Het waterniveau van het Engelandpark ligt op -1.20 m NAP. Het is lager dan het boezempeil van het Zuider Buitenspaarne en de vaarten in Schalkwijk dat op -0,60 m NAP ligt. Het watersysteem werkt als volgt. Via de treksloot die in noord-zuidrichting loopt wordt het overtollige water via het gemaal aan het eind van het Goede Herderpad afgevoerd naar het Zuider Buitenspaarne. Met het uitslaan van het overtollig water worden tegelijk de sloten langs de Noord- en Zuid-Schalkwijkerweg gevoed ten behoeve van de verversing van het parkwater.

In droge perioden wordt er water ingelaten in het park. Voor een betere watervoorziening en doorstroming is er in het zuiden vanaf de Europavaart een extra inlaat gemaakt.

Voor het Engelandpark wordt het polderpeil gehandhaafd door het Hoogheemraadschap Rijnland.

Voor het grootste deel van het gebied geldt een variatie in grondwaterstand van 100 cm. De laagst gemiddeld grondwaterstand is minder dan 150 cm beneden maaiveld en de gemiddeld hoogste 50 cm beneden maaiveld.

De voedselrijkdom van het water is mesotroof tot eutroof (gemiddeld tot rijk aan voedingsstoffen). De eutrofiëring komt voornamelijk door de relatief hoge voedselrijkdom van in te laten boezemwater en bladval.

Recreatief gebruik

Het park is vrij toegankelijk voor bezoekers. De hoofdwandelroute loopt in noord-zuidrichting en daar zijn verschillende padenlussen gekoppeld waardoor mensen ommetjes van verschillende lengte kunnen maken. In oost-west richting lopen twee fietsroutes door het park: een ter hoogte van de Italiëlaan langs het Goede Herderpad en een in het noorden van het park van de Engelandlaan naar Schoolenaer. Fietsen in de rest van het park is niet toegestaan.

In het park wordt een gebied als hondenloopplaats aangewezen. In de rest van het park is men verplicht honden aan de lijn te houden. In het gehele park geldt een opruimplicht voor hondenpoep en ander afval.

In het park is een kinderspeelplaats en een gebied met een trapveldje. De grasvelden in het noordelijk deel van het park zijn ook in gebruik bij de naburige basisschool als speelveld.

Sportvissen is in het park toegestaan behalve ter plaatse van de ecologische oevers. Dit is vanwege de kwetsbaarheid van de oevervegetatie.

Aandachtspunten beheer

Op basis van de veldinventarisatie van het park en gesprekken met betrokkenen zijn aandachtspunten voor het beheer in de huidige situatie genoteerd. Deze staan in het schema hieronder.

Nr	Aspect	Aandachtspunt voor beheer
1	Fietsen	Buiten de twee fietspaden, wordt ook nog in het park op de wandelpaden gefietst.
2		In de herfst worden de fietspaden door bladval te glad.
3	Wandelen	De toplaag van de wandelpaden is nog los. Materiaal blijft lang aan schoenen plakken.
4	Honden	Het hondenlosloopgebied is niet duidelijk gemarkeerd voor mensen die de zone binnengaan en verlaten.
5		Beheer: De losloopplaats markeren met bordjes, dat het zichtbaar is als men de zone binnengaat en verlaat. Bij de gangbare controle nagaan of de borden in goede staat zijn.
6	Spelen	De dichtheid van de zode van grasvelden is niet voldoende, dit is vooral van belang voor velden die als speelveld gebruikt worden.
7	Hoeken grasvelden	De onderhoudswagens snijden de hoeken van de paden af. Daardoor ontstaan er kale plekken en plassen.
8	Onderhouds-toestand bomen	In de bomen zijn relatief veel dode takken aanwezig. Dit zorgt voor onveiligheid en als deze in het water vallen kan het leiden tot beperking in de doorstroming.
9	Dichte boom-laag boven plantvakken	In een deel van de oudere plantvakken is de boomlaag te dicht waardoor de struiklaag en ondergroei zich onvoldoende kan ontwikkelen.
10	Ouder bosplantsoen	De struikbeplanting is in veel gevallen te open en er komt ongewenste opslag van Veldiep, Vlier en Braam voor. Voor deze beplantingen is een beschrijving van een duidelijk streefbeeld en snoeiplan nodig.
11	Jonge beplanting individuele menging	Door de individuele menging, waarbij de verschillende soorten om en om staan, kan gemakkelijk een eentonige beplanting ontstaan, waarbij sterker groeiende soorten gaan overheersen. Hiervoor is het nodig dat de snoei en dunning met voldoende kennis van plantensoorten uitgevoerd wordt.
12	Jonge aanplant soms dicht op pad	Op een aantal plaatsen staat de beplanting op 1 meter van de padrand, waardoor bij uitgroeien de struiken te veel over het pad groeien. De struiken kunnen 4 tot 8 meter breed worden.
13	Ongewenste kruidgroei	Op een aantal plaatsen langs oudere beplanting komt een ruige kruidgroei van brandnetel, melde en andere storingssoorten voor. Op sommige plekken is dit acceptabel, maar in de buurt van de flats of bij de entreepaden van het park is dit niet wenselijk.
14	Ongewenste kruidgroei	Op enkele plekken in het park komt Reuze berenklauw voor. Deze dient systematisch bestreden te worden in verband met allergische reacties.
15	Oevervegetatie	Riet heeft de neiging zich sterk uit te breiden en op de overgang van water en land vormt zich snel houtige opslag van Els, Wilg en Populier.
16	Watergangen te weinig zichtbaar	Langs de smalle watergangen is op veel plekken te hoge kruidgroei, waardoor het water te weinig zichtbaar is. Ook door de houtige opslag op de waterlijn wordt het water aan het zicht onttrokken.
17	Water en zwerfvuil	In het noorden van het park is een windhoek waar drijfvuil zich ophoopt. Dit is precies ter hoogte van een zitplek aan het water. Ook in het zuiden van het park is een plek waar veel drijfvuil voorkomt.
18	Waterkwaliteit	In de watergangen liggen dode takken die de doorstroming beperken.
19		In de zomer van 2009 komt veel algenbloei in de watergangen voor.

Aandachtspunten vanuit de adviescommissie

De aandachtspunten voor het beheer zijn in 2009 besproken met de adviescommissie. Deze kan zich vinden in het overzicht en heeft de volgende aanvullingen gegeven:

- Richtlijnen oevervegetatie: Aannemers moeten op een deskundige manier omgaan met het beheer van de oevers. Waardevolle soorten dienen tijdens de onderhoudsgang gespaard te worden.
De wens is dat er zicht op de watergangen is. Vooral bij de koppen van de watergangen en daar waar het pad in het zuidelijk deel vlak langs het water ligt. Dit is ook van belang voor de veiligheid voor spelende kinderen.
- Watergangen: Op dit moment is het nodig om het dood hout uit de watergangen te verwijderen. Dit kan het beste gedaan worden na de inhaalslag van snoei van dood hout verwijderen.
Er zijn twee hotspots waar drijfvuil voorkomt. De wens is om dit schoon te houden. In het noorden is de aanliggende zitplek de grootste veroorzaker van drijfvuil.
- Vissers in het park beschadigen plaatselijk de ecologische oevers. Dit vraagt om nadere regels en overleg met de hengelsportvereniging.
- Bosplantsoen: De plantstroken aan de oostzijde van het park vindt men slecht onderhouden.
- De adviescommissie vindt de aanwezigheid van brandnetels geen probleem. De ingang aan de oostzijde ter hoogte van het Goede Herderpad vindt men rommelig. Een oplossing is om bosplantsoen aan te vullen.
- Bij het trapveldje in het zuidelijk deel zouden meer speelaanleidingen kunnen komen. Bijvoorbeeld in de vorm van enkele liggende boomstammen.
- De paden naar de privé-achtertuinen in de zuidelijke rand van Schoolnaer zijn onderdeel van het Engelandpark. De bewoners hebben de paden echter van diverse verhardingsmaterialen voorzien. Beheermatig vormt dit geen probleem.

Afronding herinrichting

De herinrichting van het park is in de zomer van 2009 nagenoeg voltooid. Bij het trapveldje moeten in 2009 nog doelen en beplanting geplaatst worden.

De gemeente heeft bij de aanleg van Schoolnaer toegezegd dat er een kunstobject in het park geplaatst wordt. Er zijn nog geen keuzes gemaakt voor een object of een locatie.

5 Visie, streefbeelden en maatregelen

5.1 Visie op beheer

Het beheer van het Engelandpark is voornamelijk gericht op een goede gebruikswaarde. Paden en oppervlakten moeten goed begaanbaar en bespeelbaar zijn. En de voorzieningen heel en schoon. Het park als geheel moet sociaal veilig en overzichtelijk zijn. De oeverbegroeiing langs de watergangen wordt zo beheerd dat het zicht op het water behouden blijft. De doorzichten in het park dienen vrij te blijven van opgaande beplanting en begroeiing (zie figuur 3).

Het park vormt een onderdeel van de ecologische structuur van de Groene Zoom langs Schalkwijk, maar de waarde is beperkt vanwege het gebruik en de barrières van infrastructuur. De belangrijkste betekenis is voor insecten (voornamelijk vlinders en libellen), bos- en struweelvogels en klein waterleven.

Het ecologisch beheer is gericht op voedsel, schuil- en nestelgelegenheid voor broedvogels en dagvlinders. Voor de dagvlinders moeten waardplanten waar vlinders hun eitjes afzetten en rupsen voedsel vinden in het park aanwezig zijn en blijven. Voor inheemse flora en fauna is het in stand houden en ontwikkelen van kruidenrijke zomen, oeverbegroeiing en plekken met kruidenrijke ondergroei van belang. Plaatselijk is in het park dood hout aanwezig in de vorm van stobben of in het westelijk deel van het park als takkenril. Voor de overwintering van insecten moet een deel van de kruidachtige vegetatie 's winters blijven staan.

In het noordelijk deel ligt het accent op de gebruikswaarde en heeft het park een meer verzorgd beeld. In het zuidelijk deel en in de rand langs de Zuid-Schalkwijkerweg van het park zijn meer mogelijkheden voor ecologie. In dit deel worden ook meer ruigere kruidenvegetaties met brandnetel geaccepteerd en takkenrillen van snoeihout toegepast.

Het beheer van de bomen en struiken is gericht op het volledig uit kunnen groeien van de soorten en exemplaren die in het streefbeeld passen. Dit betekent dat na het ontwikkelingsbeheer - dat uit dunning en terugzetten bestaat - struiken en bomen in principe volledig mogen uitgroeien. Uitzonderingen hierop zijn de smalle beplantingsstroken in het westelijk deel waarvoor een hakhoutbeheer geldt, wilgenhakhout en de knobomen. Daarnaast moeten de randen langs paden vrij gehouden worden van overhangende takken. Voor een goede ontwikkeling van struiken en onderbeplanting moet de boomlaag voldoende licht doorlaten. Daarom maakt hoogdunning van bomen een onderdeel uit van het bestendig beheer.

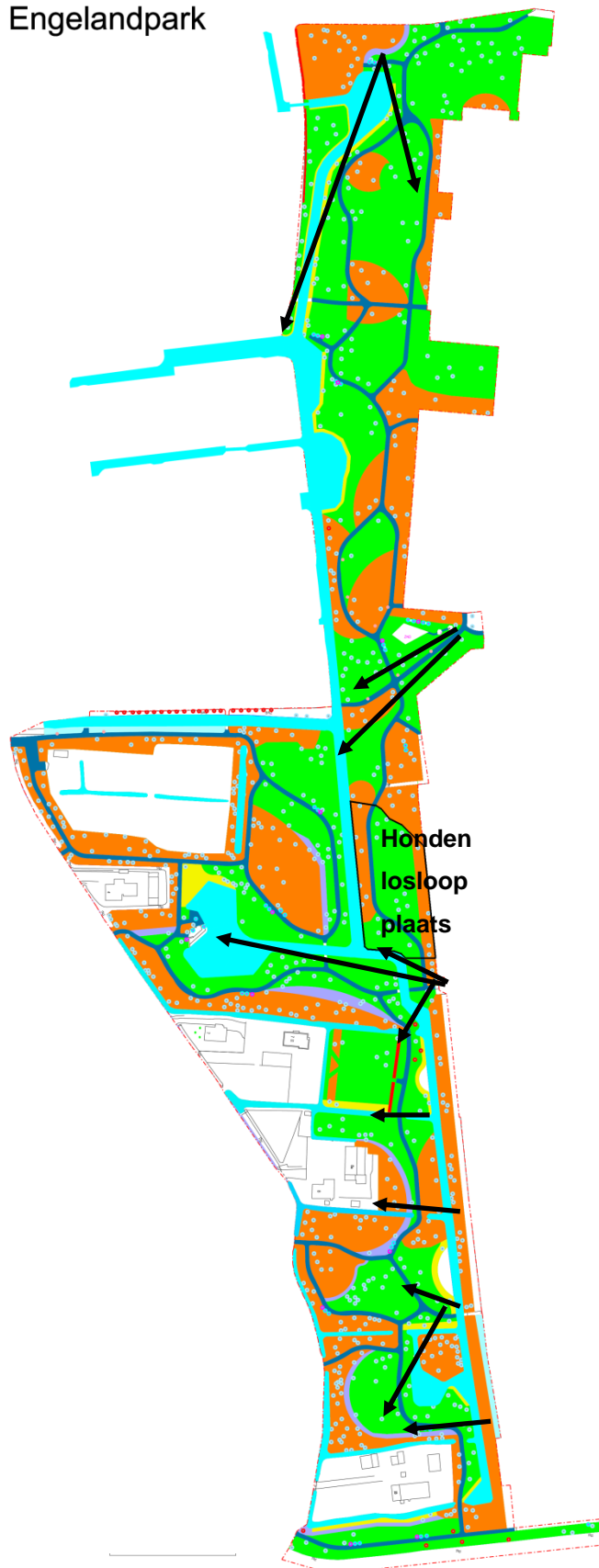
De gemeente Haarlem hecht waarde aan een goede communicatie met gebruikers en omwonenden. Daarom is voor het Engelandpark een adviescommissie met bewoners ingesteld die adviseert bij beheervraagstukken.

Een park is continu in ontwikkeling. Dit geldt zowel voor de bomen en de beplanting als voor het gebruik en de beleving. Daarom houdt de beheerder de ontwikkeling bij, speelt in op veranderingen in gebruik en van wensen.

In het park is een gebied aangewezen als losloopplaats voor honden. Het zuidelijk deel van het Engelandpark is hiervoor minder geschikt omdat hier de belangrijkste ecologische waarden aanwezig zijn. In overleg met de adviescommissie is gekozen voor een plek die in het midden van het park ligt. Deze plek ligt relatief droog en is daardoor gedurende het hele jaar goed bruikbaar. De hondenlosloopplaats wordt voorzien van bebording.

Engelandpark

Figuur 3. Zichtlijnen en locatie losloopplaats voor honden

5.2 Streefbeelden/ doelstelling voor het beheer

In deze paragraaf staat een overzicht van de streefbeelden. Voor de groene elementen is de beschrijving uitgebreider omdat deze zich voortdurend ontwikkelen. Voor verhardingen en inrichtingselementen is de kwaliteitsbeschrijving beknopter.

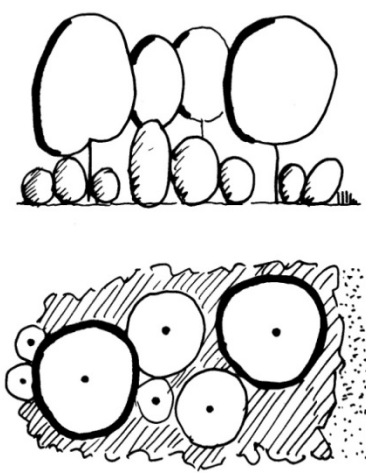
5.2.1 Streefbeelden voor beplantingen en kruidachtige vegetaties

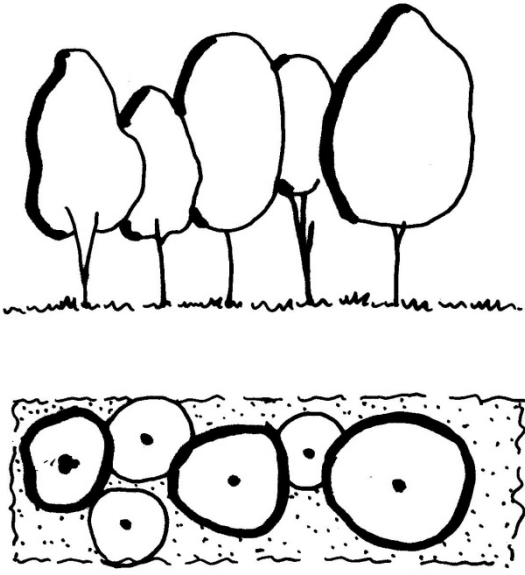
In het park komen de volgende beplantingsvormen voor:

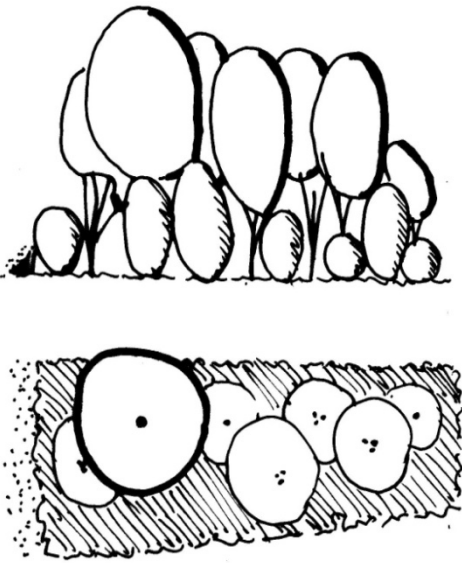
- Bosje van bomen en struiken
- Bomensingel
- Bomensingel met struiklaag
- Struikensingel met enkele verspreide bomen
- Struiken met verspreide bomen
- Wilgenhakhout
- Bomen
- Knotbomen
- Bloemrijke zoom
- Oeverbegroeiing
- Kruidenberm
- Haag 2x knippen
- Gazon intensief

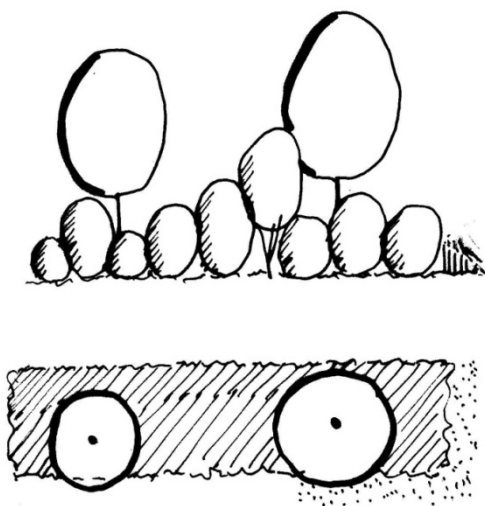
Telkens zijn voor elk beplantingselement de volgende zaken opgenomen.

Onderdeel	Toelichting op de inhoud
Beplantingsvorm	De totale vorm van de beplanting, die samengesteld kan zijn uit bomen, struiken en kruiden. Binnen een werkpakket kunnen meerdere beplantingsvormen voorkomen.
Afdelingsnummers	Nummers op de beheerkaarten (1.1 en 1.2) om afdelingen met beplantingen aan te geven. De nummers zijn alleen gebruikt voor de afdelingen met bosplantsoen omdat hiervoor verschillende beplantingsvormen zijn.
Werkpakket beheerkaart	Een aanduiding van een type groen of inrichting zoals deze in het groenbeheersysteem is opgenomen. Dit is de basis voor de bestekken. Voor de beheerlijnen in dit beheerplan is het werkpakket bosplantsoen onderverdeeld in meerdere beplantingsvormen.
Streefbeeld	Het beeld waar het groen of de inrichting in volwassen of complete situatie moet voldoen.
Beheer	De maatregelen die nodig zijn om het streefbeeld te bereiken of te behouden. Bij de nieuwe aanplant is ook de begeleiding tot volwassen fase vermeld, dit is aangeduid als ontwikkelingsbeheer. In sommige gevallen zijn er aparte maatregelen voor smalle elementen. Bij het beheer zijn naast maatregelen ook indicatoren vermeld. De beheerindicatoren zijn startpunten om tot een bepaald beheer of een onderhoudsmaatregel over te gaan. De indicator kan gelden voor een bepaalde situatie of in zijn algemeenheid voor de beheergroep.
Enmalige maatregel	Maatregelen die één keer bij de ontwikkeling van het park of het groen uitgevoerd worden.
Aandachtspunten beheerder	Zaken waar de beheerder op moet letten voorafgaand of tijdens het uitvoeren van maatregelen

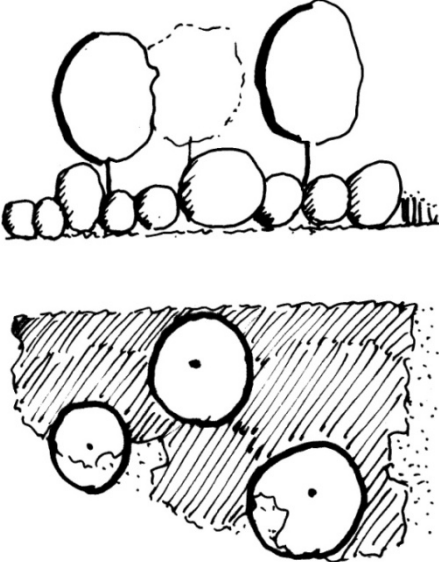
Bepantingsvorm	Bosje (van bomen en struiken)	
Afdelingsnummers	Bestaand: B2 Nieuw ingeplant: geen	
Werkpakket beheerkaart	Bos	
Streefbeeld	<p>Bomen en struiken vormen een samenhangende massa. Langs de Belgiëlaan en aan de zuidoostkant van het bosje ligt een bloemrijke zoom. De bedekking van de bomenlaag is 60%. Hoofdsorten in de boomlaag zijn Es en Spaanse aak. De struiklaag is zo veel mogelijk gesloten.</p> <p>Hoofdsorten zijn Hazelaar, Gele kornoelje en Meidoorn. In het bosje is een ondergroei van inheemse kruiden.</p>	
Beheer B2	<p><i>Maatregelen:</i> 1x per 5 jaar hoogduinning uitvoeren tot bedekkingpercentage van 60%</p>	<p><i>Indicatoren:</i> Of eerder als de boomlaag meer dan 80% dekking heeft. Onvoldoende licht en bezonning van de struikenondergroei.</p>
	1x per 5 jaar dood hout uit kronen verwijderen, met name boven watergangen en langs paden	Aanwezigheid dood hout in de kroon
	Struiklaag gedeeltelijk terugzetten.	Als exemplaren stakerig worden, zodat er onvoldoende sluiting van de struiklaag is.
	Opslag van bomen 1x per 3 jaar verwijderen in de rand van het vak (tot 5 meter).	Om ongewenste concurrentie in de rand van struiken te voorkomen.
	1x per jaar opslag van Vlier en Braam verwijderen.	Op plaatsen waar deze dreigen te domineren.
	1x per 4 jaar aan zuidkant enkele struiken afzetten.	Hierdoor ontstaan luwe plekken die voor vlinders aantrekkelijk zijn en waar kruidgroei kan ontwikkelen.
	<i>Bloemrijke zoom beheren. Zie voor maatregelen beschrijving streefbeeld "Bloemrijke zoom". Waar geen bloemrijke zoom is, de rand beheren als Kruidenberm.</i>	Maairegime afstemmen op soort en hoogte van kruiden, bij lage kruiden en stinsenplanten niet maaien.
Eenmalige maatregel	Dood hout uit kronen met name boven watergangen en langs paden verwijderen.	
	In het 2010 moet men de kruidenrand versralen en inzaaien, met schaduwminnende soorten. Zie soortenlijst Bijlage 1.	Zie voor beheer het streefbeeld Bloemrijke zoom.
Aandachtspunten beheerder	Klimop uit de bomen verwijderen om verstikking tegen te gaan. In de westrand van dit bosje (afdelingsnummer B2) een takkenril vormen. In de beplantingsvakken het blad laten liggen.	

Beplantingsvorm	Bomensingel	
Werkpakket beheerkaart	Bosplantsoen	
Afdelingsnummers	Bestaand: B21, B25 en B26 Nieuw ingeplant: geen	
Streefbeeld	Een transparante bomensingel met een maximale kronendekking van 70%. In de boomsoorten is veel variatie. De onderbegroeiing bestaat voornamelijk uit een kruidlaag (schaduwminners, stinsenplanten, deels hoge kruiden).	
Beheer B21, B25, B26	<i>Maatregelen:</i> 1x per 5 jaar hoogduinning in boomlaag uitvoeren.	<i>Indicatoren:</i> Of eerder als de boomlaag een sluiting heeft van 70%.
	1x per 5 jaar dood hout uit kronen met name boven watergangen en langs paden verwijderen.	Aanwezigheid dood hout.
	Opslag van ongewenste soorten als Iep, Vlier en Braam (1x per jaar) verwijderen.	Voornamelijk op plaatsen waar deze dreigen te domineren.
	Opslag van bomen in de rand (eerste 4 meter) verwijderen (1x per 3 jaar).	
	<i>Bloemrijke zoom beheren. Zie voor maatregelen beschrijving streefbeeld "Bloemrijke zoom". Waar geen bloemrijke zoom is, de rand beheren als Kruidenberm.</i>	Maatregime afstemmen op soort en hoogte van kruiden, bij lage kruiden en stinsenplanten niet maaien.
Eenmalige maatregelen	<i>Maatregelen</i> Dood hout verwijderen uit kroonlaag, met name boven en langs watergangen en paden.	<i>Indicatoren</i> Beoordeling beheerder in de nazomer van de hoeveelheid dood hout.
	In het 2010 moet men de bloemrijke zoom versralen en inzaaien, met schaduwminnende soorten (zie soortenlijst in Bijlage 1).	Bij te sterke beschaduwning (dus over het algemeen aan noordzijde) geen kruidenranden toepassen.
Aandachtspunten beheerder	Het aandeel van Vlier en Braam in de beplanting beperkt houden. Waar de vakken smal zijn hebben ze veelal een transparante beplanting. Geheel terugzetten van een vak op één moment is hier niet wenselijk omdat de functie vervalt. In bomensingels <u>geen</u> takkenrillen van snoeihout vormen. In de beplantingsvakken het blad laten liggen.	

Bepantingsvorm	Bomensingel met struiklaag	
Werkpakket beheerkaart	Bosplantsoen	
Afdelingsnummers	Bestaand: B15, B16, B17, B18, B19, B22, B23, B24, B27 Nieuw ingeplant: geen	
Streefbeeld	<p>Een hakhoutsingel van bomen en struiken met op plaatsen waar hier ruimte is voor een rand van kruiden en/of gras. Bomen en struiken vormen een samenhangende massa met enkele overstaande bomen. De bedekking van de bomenlaag varieert van 30% tot maximaal 60%. Hoofdsorten in de boomlaag zijn Els, Es en Haagbeuk.</p> <p>De struiklaag is zo veel mogelijk aaneengesloten, hoofdsorten zijn Gele kornoelje, Vogelkers, Éénstijlige meidoorn en Spaanse aak. In de singel is een ondergroei van inheemse kruiden en/of stinsenplanten.</p>	
Beheer smalle singels B15, B16, B19	<p><i>Maatregelen:</i> Pleksgewijs terugzetten van bomen en struiken. (hakhoutbeheer ca 1x/4 jaar)</p> <p>Enkele overstaanders behouden, hierop geen hakhoutbeheer toepassen.</p>	<p><i>Indicatoren:</i> Als exemplaren te breed worden voor het vak, structureel over de rand van een pad of perceelafscheiding gaan hangen of in de kroon van een overstaander groeien. De kronen van de overstaanders moeten elkaar in principe op een afstand van ca 8 meter blijven zodat voldoende licht in de singel kan blijven komen.</p>
	<p>Taksgewijze randsnoei van overhangende takken (2-3x per jaar)</p>	<p>Als takken over de rand van het pad groeien.</p>
	<p>Opslag van ongewenste soorten (Iep, Vlier en Braam) verwijderen (1x per jaar).</p>	<p>Voornamelijk op plaatsen waar deze dreigen te domineren.</p>
	<p><i>Bloemrijke zoom beheren. Zie voor maatregelen beschrijving streefbeeld "Bloemrijke zoom". Waar geen bloemrijke zoom is, de rand beheren als Kruidenberm.</i></p>	<p>Mairegime afstemmen op soort en hoogte van kruiden, bij lage kruiden en stinsenplanten niet maaien.</p>
Afwijkend beheer in bredere vakken	<p>Terugzetten kan per rij of deel van het vak plaatsvinden. Waar ruimte is op de zuidkant rafelige randen maken door om en om groepjes terug te zetten of hier en daar te dunnen.</p>	<p>De beplanting als geheel moet voldoende blijven functioneren. Voldoende licht en bezonning van de rand. Hierdoor ontstaan luwe plekken die voor vlinders aantrekkelijk zijn en waar kruidgroei kan ontwikkelen.</p>
Aandachtspunten beheerder	<p>Het aandeel van Vlier en Braam in de beplanting beperkt houden. Opslag van vlier en braam verwijderen en waar deze soorten uitgroeien of domineren deze afzetten. Braam in verhouding meer toestaan in het ruigere westelijke deel van het park (B16, B19). Waar de vakken smal zijn hebben ze veelal een transparante beplanting. Geheel terugzetten van een vak op één moment is hier niet wenselijk omdat de functie vervalt. In de beplantingsvakken het blad laten liggen.</p>	

Beplantingsvorm	Struikensingel met enkele verspreide bomen	
Werkpakket beheerkaart	Bosplantsoen	
Afdelingsnummers	Bestaand droog: B7, B4, B9, B11, B12, B13, B14 Nieuw droog: D1A, D1C, D1E, D1F, D2A, D2C, D2D, D2E, D2F, D2P, D2Q. Nieuw nat: N1D, N1P, N1R	
Streefbeeld	<p>Een singel van struiken met een gevarieerde soorten-samenstelling. De struiken vormen een samenhangende laag onder de verspreid staande bomen. De bedekking van de struikenlaag is 100%. De locatie van de bomen volgt uit de beheerkaart en de soortensamenstelling in de boomlaag varieert met als belangrijkste soorten Els en Es.</p> <p>De afstand van de rand van de struikbeplanting tot aan pad is 1 meter.</p> <p>Hoofdsoorten in de bestaande beplantingen zijn Gele kornoelje, Liguster, Hazelaar, Vogelkers, Eénstijlige meidoorn, Kardinaalsmuts, Veenbes en Appel.</p> <p>In de nieuwe aanplant zijn de hoofdsoorten: Zwarte bes, Kruisbes, Meidoorn, Sierappel en Sneeuw-klokjesboom. In de singel is een ondergroei van inheemse kruiden.</p>	
Beheer bestaande singels B4, B7, B9,B11,B12, B13, B14	<p><i>Maatregelen:</i> Taksgewijze randsnoei van overhangende takken (2-3x per jaar). Overstaanders behouden.</p>	<p><i>Indicatoren:</i> Als takken over de rand van het pad groeien.</p>
	<p>Opslag van ongewenste soorten (Iep, Vlier, Braam) verwijderen (1x per jaar)</p>	<p>Boomvormers (opslag van bomen) moet men verwijderen uit het plantvak.</p>
	<p><i>Bloemrijke zoom beheren. Zie voor maatregelen beschrijving streefbeeld "Bloemrijke zoom". Waar geen bloemrijke zoom is de rand beheren als Kruidenberm.</i></p>	<p>Maairegime afstemmen op soort en hoogte van kruiden, bij lage kruiden en stinsenplanten niet maaien.</p>
	<p>De bomen langs paden en bij rand gazon opkronen tot een vrije doorgang van 3.00 m.</p>	
	<p>Pleksgewijs terugzetten beplanting (B11)</p>	<p>Als exemplaren stakerig worden, zodat er onvoldoende sluiting van de struiklaag is. De beplanting als geheel moet voldoende blijven functioneren. Voldoende licht en bezonning van de rand. Hierdoor ontstaan luwe plekken die voor vlinders aantrekkelijk zijn en waar kruidgroei kan ontwikkelen.</p>

Beplantingsvorm	Struikensingel met enkele verspreide bomen (vervolg)
Ontwikkelingsbeheer nieuwe aanplant D1A, D1C, D1E, D1F, D2A, D2C, D2D, D2E, D2F, D2P, D2Q, N1D, N1P, N1R	Zie § 5.3 Ontwikkelingsbeheer nieuwe aanplant.
Aandachtspunten beheerder	Kruisbes, Veenbes, Zwarte bes, Ribes sanguineum en Sneeuwklorkesboom en enkele Meidoorns zijn toekomststruiken. Appel en Meidoorn mogen niet overheersen. Inboeten is niet aan de orde. Brandnetels en andere ruigkruiden als Melde moet men door maaibeheer verwijderen als deze gaan overheersen. Geheel terugzetten van een vak in een keer is hier niet wenselijk omdat de functie vervalt. In de beplantingsvakken het blad laten liggen.

Beplantingsvorm	Struiken met verspreide bomen.	
Werkpakket beheerkaart	Bosplantsoen	
Afdelingsnummers	Bestaand droog: B3, B5, B6, B8, B10, B20 Nieuw nat: N1A, N1B, N1C, N1Q, N1R, N2B, N2C, N2P, N2Q	
Streefbeeld	<p>Een strook beplanting die bestaat uit een struikenlaag met her en der verspreide bomen. De struiken kunnen uitgroeien tot hun volwassen fase. De bedekking van de bomenlaag is 60%. Hoofdsorten in de boomlaag zijn Els en Es. Hoofdsorten in de struikbeplanting zijn Gele kornoelje, Hazelaar, Meidoorn en Liguster. Hoofdsorten in de nieuwe natte beplanting zijn: Meidoorn, Hazelaar, Krentenboompje, Bottelroos en Wilgensoorten. In de nieuwe vakken verschillen de verhoudingen in menging van beplantingssoorten. In de beplanting is een ondergroei van inheemse kruiden.</p>	
Beheer smalle singels B3, B5, B6, B8, B10, B20	Maatregelen: In de volgroeide fase: Opslag bomen verwijderen.	Indicatoren: Boomvormers (opslag van bomen) moet men verwijderen uit het plantvak. Als takken over de rand van het pad groeien.
	Taksgewijze randsnoei van overhangende takken (2-3x per jaar).	
	In B3 in 2010 Hazelaar terugzetten.	Wanneer Hazelaar in aanraking komt met boomvormers.
	In B10 in 2010 de eerste rij beplanting verwijderen.	De afstand buitenrand beplanting –pad moet minimaal 1m zijn.
	<i>Bloemrijke zoom beheren. Zie voor maatregelen beschrijving streefbeeld "Bloemrijke zoom". Waar geen bloemrijke zoom is, de rand beheren als Kruidenberm.</i>	Maairegime afstemmen op soort en hoogte van kruiden, bij lage kruiden en stinsenplanten niet maaien.
Ontwikkelingsbeheer nieuwe aanplant	Zie § 5.3 Ontwikkelingsbeheer nieuwe aanplant.	
Aandachtspunten beheerder	Opslag van Vlier en Braam verwijderen en waar deze soorten uitgroeien of domineren deze afzetten. Bomen mogen niet verder gedund worden. In de beplantingsvakken het blad laten liggen.	

Beplantingsvorm	Wilgenhakhout	
Werkpakket beheerkaart	Langs vak met Ruw gras	
Afdelingsnummers	Bestaand: B1 in uiterste noordwesten van park, langs watergang. Nieuw ingeplant: geen	
Streefbeeld	Een beplanting van uitgroeiende rij struiken (wilgen). Ten oosten van wilgen ligt een brede kruidenzoom en berm.	
Beheer (B1)	<i>Maatregelen:</i> 1x per 4 jaar de wilgen terugzetten.	<i>Indicatoren:</i> Streefhoogte is maximaal 3 á 4 meter. Als rand te hoog blijft vaker terugzetten.
	Ongewenste opslag van Vlier en Braam verwijderen	
	<i>Berm naast wilgen als Bloemrijke zoom beheren. Zie voor maatregelen beschrijving streefbeeld "Bloemrijke zoom"..</i>	
Aandachtspunten beheerder	Wilgen zorgen voor afscherming en privacy bewoners, maar moeten niet zo hoog worden dat ze te hoog worden ten opzichte van de tuinen / woningen. Het vak 1x per jaar controleren op de aanwezigheid van opslag van bomen en braam.	

Werkpakket beheerkaart	Bomen in gras & in beplanting
Locatie	Verspreid in het park, zie beheerkaart
Streefbeeld	<p>De bomen staan verspreid door het park, deels in het gras en deels in de beplanting. De hoofdsoorten zijn: Gewone esdoorn (24%), Zwarte els (24%), Gewone es (20%), Ruwe berk (7%), Populier (7%), Iep (6%), Zomerlinde en Winterlinde (4%), Zomereik, Moseik en Hongaarse eik (4%), Haagbeuk (3%) en Plataan (1%) met enkele accenten van bijzondere parkbomen zoals Vleugelnoot, Zwarte Berk, Zwepenboom of Doodsbeenderenboom.. De variatie in soorten dient bij vervanging gehandhaafd te blijven.</p> <p>De bomen in gras hebben een takvrije onderdoorgang van 2,5 meter, dit betekent dat zij ongeveer tot 3,5 meter opgekroond zijn. De kanten van de boomspiegels zijn gemaaid.</p> <p>Bij de bomen in beplanting is de onderkant van de kroon los van de struikbeplanting, met uitzondering de bomen in de beplantingvormen Bosje en Bomensingel met struiklaag. Hier vormen bomen en struiken één geheel.</p> <p>De bomen krijgen de ruimte om ofwel als solitair ofwel als groep in hun karakteristieke vorm uit te groeien.</p>
Beheer	<p><i>Maatregelen:</i> De eerste twee jaar na aanplant in droge periode water geven en uitgevallen bomen inboeten. Voor de bomen geldt het reguliere onderhoud uit de bestekken.</p> <p>In jonge fase:</p> <ul style="list-style-type: none"> - begeleidingsnoei uitvoeren inclusief geleidelijk opkronen - bij bomen in gras mechanische onkruidbestrijding in boomspiegel - tijdig boompaal en boomband verwijderen <p>In volwassen fase:</p> <ul style="list-style-type: none"> - controle bomen op stormschade - VTA-inspectie uitvoeren, met de daaruit voortkomende maatregelen - onderhoudsnoei: o.a. dood hout verwijderen (1x per 5 jaar) - storende takken verwijderen <p>Vervanging: Volgens werkwijze in § 5.4</p>

Werkpakket beheerkaart	Knotbomen	
Locatie	Langs pad langs zuidkant van Schoolnaer	
Streefbeeld	Boom met knotvorm	
Beheer	Maatregelen: - Regulier onderhoud volgens het bestek. - 1x per 4 jaar knotten	

Bepantingsvorm	Bloemrijke zoom	
Werkpakket beheerkaart	n.v.t (ligt langs of in bosplantsoen of bos)	
Afdelingsnummers	Verspreid door het park (zie stippellijn beheerkaart).	
Streefbeeld	Stroken van minimaal 1 meter breed langs en half onder de beplanting van bomen en struiken die bestaat uit een variatie van inheemse kruiden. Maximale hoogte van de zoom 1,5 meter. Storingsplanten (bijvoorbeeld brandnetels) mogen in de zomen voorkomen als ze maar niet overheersen.	
Beheer	<i>Maatregelen:</i> Gefaseerd maaien en maaisel afvoeren (1x per jaar). Deel van de zomen 's winters over laten staan en restant dan zo nodig in het late voorjaar maaien. Na 5 jaar de stroken monitoren op aanwezige plantsoorten en bij monocultuur soorten bijzaaien.	<i>Indicatoren:</i> Maaitijdstip is afhankelijk van de doelsoorten. Doelsoorten zijn: Dagkoekoeksbloem, Gevlekte dovenetel, Smeewortel, longkruid, Leverkruid, Gewone wederik en Fluitenkruid. Bijzaaien is hangt af van de aanwezige variatie in kruiden.
Eenmalige beheermaatregelen	In 2010 de kruidenrand verschrallen en inzaaien met wilde kruiden. Zie voor soorten Bijlage 1.	
Aandachtspunten beheerder	Maaien gebeurt op aanwijzing van de beheerder/stadsecoloog Het aandeel van Vlier en Braam in de bloemrijke zoom beperkt houden. Maaien van 70-80% van de zoom na de hoofdbloei en ontwikkeling van de aanwezige (gewenste) kruiden. In de winter een deel van de zomen over laten staan. 1x per jaar controleren op aanwezigheid van opslag van bomen, Braam en storingskruiden. Waar nodig een extra maaibeurten uitvoeren.	

Werkpakket beheerkaart	Oeverbegroeiing	
Afdelingsnummers	Verspreid door het park.	
Streefbeeld	Rand langs oever met kruidenrijke begroeiing met soorten als Kattenstaart, Gele Lis, Pijlkruid, Grote Waterweegbree, Moerasandoorn, Dotterbloem, Lisdodde, Zwanenbloem, Moerasvergeet-me-niet en Engelwortel. Zie voor ingebracht soorten Bijlage 1.	
Beheer	Maatregelen: Eén keer per jaar maaien, na de volledige ontwikkeling van de kruidachtige rand met sparen van markante kruidachtige planten	Indicatoren: Maaitijdstip is afhankelijk van de doelsoorten in het streefbeeld.
	Extra maaibeurt van 1x of 2x per jaar voor plekken waar het water goed zichtbaar moet blijven. Dit is vooral bij de koppen van de smalle watergangen en plaatsen waar vanaf pad zicht op waterpartij gewenst is.	Zie figuur 3 in dit beheerplan met de zichtlijnen en verder vooral belangrijk om het water te kunnen ervaren.
	Storingsplanten als Reuzen berenklaauw door maaibeheer verwijderen. Bij sterke uitbreiding riet dit door onder water afmaaien minder vitaal maken.	
	Houtige opslag van Els, Wilg en dergelijke verwijderen. Bij voorkeur door op de watergrens te wieden. Als dit niet mogelijk is de houtige opslag frequent afmaaien.	
Aandachtspunten beheerder	Maaiwerk gebeurt op aanwijzing door de beheerder. Maaiwerk uit laten voeren door gekwalificeerde medewerkers met kennis van inheemse kruiden. Maaisel minimaal 10 dagen na maaien laten liggen voor uitzakken van zaden.	

Bepantingsvorm	Kruidenberm	
Werkpakket beheerkaart	Ruw gras	
Afdelingsnummers	Verspreid door het park.	
Streefbeeld	Ruw gras waarin ook kruidachtige aanwezig zijn	
Beheer (B1)	Maatregelen: Kruidenberm maaien en maaisel afvoeren (2x per jaar)	Indicatoren: Maaitijdstip en frequentie is afhankelijk van de aanwezige soorten en de hoofdbloei. In principe de eerste maaibeurt half juli en bij hoge vegetatie een tweede maaibeurt in het najaar.
Aandachtspunten beheerder	Maaisel minimaal 10 dagen na maaien laten liggen voor uitzakken van zaden.	

Werkpakket beheerkaart	Haag 2x knippen	
Afdelingsnummers	Langs de zuidkant van Schoolnaer	
Streefbeeld	Blokvormige haag	
Beheer	Maatregelen: 2x per jaar snoeien	Beeldkwaliteit volgens niveau B van het Kwaliteitshandboek Openbare Ruimte van CROW.

Werkpakket beheerkaart	Gazon intensief	
Streefbeeld	<p>Maaiveld zonder oneffenheden, gesloten grasmat, strak gemaaid. Maaibeeld volgens kwaliteitsniveau B (RAW Besteksvoorwaarden en Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte).</p> <p>Onder bomen mag het gazon door schaduwwerking en voedsel-/vochtconcurrentie met boomwortels opener zijn.</p> <p>Grasstroken langs paden dienen minimaal 1 m breed te zijn om "overkoken" van padbegeleidende beplanting tegenhouden.</p>	
Beheer	Maaien volgens frequentie standaard bestek van Haarlem.	
	De speelvelden in het noordelijk deel van het park 1x per jaar doorzaaien.	Bij optreden van kale plekken.
Aandachtspunten beheerder	<p>Instructie geven aan personen die met onderhoudsvoertuigen in het park komen dat zij de hoeken van de paden niet afsnijden.</p> <p>Bij de hoeken van paden kapotgereden gras en kuilen tijdig aanvullen en gras opnieuw inzaaien.</p> <p>Bespeelbaarheid gazon in noordelijk deel 1x per kwartaal controleren en zo nodig aanvullende maatregelen uitvoeren.</p>	

5.2.2 Kwaliteitseisen voor verharding en inrichtingselementen

Beheergroep	Paden
Kwaliteit	<p>Gesloten, vlak en onkruidvrij, zonder plasvorming en het hele jaar betreedbaar</p> <p>Randen vrij van overhangende beplanting</p> <p>Fietspad vrij van bladpakket houden (in herfst)</p> <p>De paden die vanaf de privé-tuinen tussen de blokhagen aan de zuidkant van Schoolnaer in het park liggen zijn gemaakt van uniform, natuurlijk en onderhoudsarm materiaal.</p>
	
Aandachtspunten	Paden vegen om losliggend materiaal en bladpakketten te verwijderen
Beheergroep	Meubilair
Kwaliteit	Schoon, veilig en heel beeldkwaliteit B KOR van CROW
	
Beheergroep	Beschoeiing
Kwaliteit	<p>Heel</p> <p>Bovenkant beschoeiing 10 cm boven waterpeil met uitzondering van de plekken met natuurlijke oevers.</p>
Beheergroep	Bruggen
Kwaliteit	<p>Schoon, heel en stabiele constructie</p> <p>Rijoppervlak stroef en zonder gaten of uitstekende delen.</p>
Beheergroep	Eendentrappetjes
Kwaliteit	<p>Heel en stabiele constructie</p> <p>Biedt eenden en andere dieren de gelegenheid om in en uit het water te klauteren op plekken waar een hoge beschoeiing aanwezig is.</p>

Overige aandachtspunten inrichtingselementen

De straatverlichting langs het fietspad valt onder het algemene beheer van openbare verlichting en maakt geen deel uit van het parkonderhoud.

Het ooievaarsnest in de ponyweide twee keer per jaar controleren op de juiste constructie. Zo nodig paal rechtzetten en herstelwerk uitvoeren.

De speeltoestellen en valondergronden vallen onder het algemene onderhoudsregime van alle speelplekken in Haarlem waarbij voldaan wordt aan de eisen van het Attractiebesluit.

5.3 Beheermaatregelen

De beheermaatregelen voor het Engelandpark zijn ingedeeld in vier categorieën maatregelen. Dit zijn dagelijks onderhoud (maaieren, onkruidbeheer, vegen, zwerfvuilruimen en dergelijke), ontwikkelingsbeheer voor de nieuwe aanplant, meerjaarlijkse maatregelen (zoals dunnen, terugzetten) en éénmalige maatregelen. In deze paragraaf is op elke categorie beheer een toelichting gegeven.

Dagelijks onderhoud

Uitgangspunt voor het regulier onderhoud is een beeld dat het hele jaar door verzorgd is. Voor het bereiken van het kwaliteitsniveau en realiseren van de streefbeelden zijn in de bestekken maatregelpakketten samengesteld. Deze gangbare maatregelen in deze werkpakketten zijn over het algemeen toereikend voor het Engelandpark, dus deze worden niet nader uitgewerkt in dit beheerplan. Aandachtspunten voor het regulier in het Engelandpark zijn:

- snoeien, dunnen en terugzetten uitvoeren volgens de richtlijnen in de streefbeelden in § 5.2. Hiervoor maakt de beheerder voorafgaand aan de werkzaamheden een ronde met de uitvoerder om aanwijzingen te geven. De aannemer krijgt het beheerplan als bijlage bij het bestek.
- de randen van de vakken bosplantsoen bestaan uit Bloemrijke zomen of een rand van ruw gras met kruiden. Hier bestaat het regulier beheer uit extensief maaieren volgens de streefbeelden in § 5.2.
- de gazons in het noordelijk deel die als speelvelden gebruikt worden en het trapveld in het zuiden jaarlijks doorzaaien om de dichtheid van de zode te bevorderen.
- de fietspaden vrij houden van los materiaal en pakketten blad. Hiervoor zijn met name in de herfst extra veegbeurten nodig.
- het maai-beheer van de oevervegetatie gebeurt op aanwijzing door de beheerder, zie voor de maatregelen en de indicatoren het streefbeeld Oeverbegroeiing in § 5.2.
- storingsplanten als hoog opschietende groepen brandnetels, braam en distels die te dicht op paden en entrees liggen en Reuzen berenklauw tijdig uitmaaieren.
- de zitplek en elementenverharding bij de vijver het hele jaar door vrij houden van onkruid en zwerfvuil.
- in windhoeken het drijfvuil met hoge frequentie verwijderen. Dit geldt voor de meest noordelijke vijver bij de zitplek en afdeling B2 en de meest zuidelijke vijver bij afdeling B29.
- overhangende takken langs paden snoeien om doorgang vrij te houden, tenminste 2x per jaar.
- aanvullen gaten en doorzaaien gazon op hoeken van paden.

Aanvullende bepalingen voor het bestek zijn:

- Niet toestaan dat onderhoudsvoertuigen over het gazon rijden en hoeken van paden afsnijden. Hiervoor een boeteclausule opnemen.
- Snoeiwerk, dunning en het maaieren van de oever vegetatie dient uitgevoerd te worden onder directe leiding van een uitvoerder die een certificaat "Ecologisch beheer" heeft. Voor dit beheer is voldoende kennis van inheemse kruiden en struiken nodig.
- Laten liggen van blad binnen in de beplantingsvakken en zo min mogelijk humeuze bovengrond uitharken en afvoeren.

Het is wenselijk om in de toekomst aparte bestekken voor de parken op te stellen, want dan kan hier een directe relatie met de beheerplannen en beheerkaarten gelegd worden.

Ontwikkelingsbeheer nieuwe aanplant

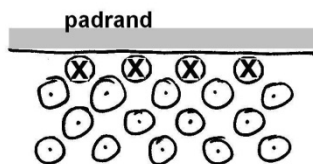
De nieuwe aanplant van bosplantsoen is dicht op elkaar geplant met een mengsel van verschillende soorten. Door beheermaatregelen als dunnen, terugzetten en snoeien zal deze beplanting zich de komende 10 jaar gaan ontwikkelen tot een volwassen struikbeplanting waarbij de struiken in de rand op circa 2x2 meter staan en in de kern op circa 3x3 meter. In deze paragraaf staat beschreven wat de maatregelen in de verschillende fasen van ontwikkeling zijn, de jaren zijn hierbij bij benadering aangegeven, omdat dit afhangt van de groeisnelheid van de beplanting.

In 2010 zullen alleen nog de randen van de vakken bosplantsoen onkruidvrij gehouden worden. Daarna bestaan de randen uit kruiden- of grazige vegetaties.

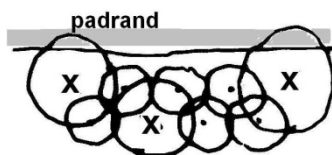
Randenbeheer nieuwe aanplant

Het randenbeheer vraagt om een stapsgewijze vergroting van de afstand tot paden en vergroting van de onderlinge afstand van de struiken die in de rand staan. Tijdens snoei en dunning dienen de toekomststruiken en de variatie in soorten behouden te blijven.

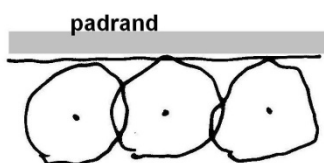
De stappen voor het randenbeheer staan hierna.

2010: Op de plekken waar de eerste rij dicht langs de paden staat (circa 1 meter) deze verwijderen. In 2010 alleen de eerste 3 meter van de nieuwe bosplantsoen aanplant onkruidvrij houden door schoffelen en wieden. Te groot uitgroeiende wilgen en appels die in de tweede rij staan terugzetten.

2011: Als de struiken in de randrijen dicht tegen elkaar aan groeien, om en om de struiken terugzetten zodat de struiken die in het streefbeeld passen - Zwarte bes, Kruisbes, Veenbes en Ribes sanguineum - beter uit kunnen groeien. De randen langs paden inzaaien met een bermmengsel en 2x per jaar maaien en afvoeren. Op de plaatsen waar op de beheerkaart een bloemrijke zoom staat vermeld, de rand inzaaien met het kruidenmengsel uit Bijlage 1. De bloemrijke zoom in principe 1x per jaar maaien en het maaisel (na uitzakken van de zaden) afvoeren.

Circa 2013: Op het moment dat in de randrijen (2^e en 3^e rij) de struiken opnieuw dicht tegen elkaar aangroeien, deze dunnen op 2x2 meter ten gunste van de toekomststruiken.

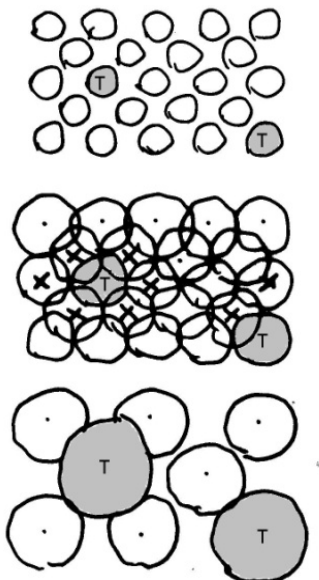
Vanaf 2013: Als de randstruiken goed uitgroeien deze in principe niet dunnen. Alleen als struiken ijl en stakerig worden of als bepaalde struiken te groot voor de rand zijn, de struiken terugzetten. Hierbij niet de hele rand terugzetten, maar alleen de plekken waar deze problemen spelen. De ruige grasranden 2x per jaar maaien en de bloemrijke zomen 1x per jaar maaien. Het

maaisel afvoeren.

X = dunnen of terugzetten

Beheer kernen nieuwe aanplant

In de kernen staan een aantal soorten die toekomststruiken zijn, maar niet alle exemplaren van die soorten kunnen in de toekomst behouden blijven. De afstand van de struiken zal in stappen vergroot worden van 1x1 meter naar circa 3x3 meter. De beheerder zal samen met de uitvoerder voorafgaand aan de dunning en snoei de toekomststruiken aanwijzen. Opslag van boomvormers (Iep, Es, Esdoorn, Populier en dergelijke) verwijderen.

2010: In elk vak toekomststruiken (Sneeuwklonjesboom, enkele Meidoorns) aanwijzen en als andere planten de ontwikkeling van deze struiken in het lopende jaar kunnen gaan belemmeren deze struiken terugzetten op een hoogte van 30 cm boven maaiveld. Storende hoge kruiden in de kern van de beplanting uitmaaieren. Opslag van boomvormers (Iep, Es, Esdoorn, Populier en dergelijke) verwijderen.

2011: Op het moment dat de struiken dicht tegen elkaar aangroeien de struiken met uitzondering van de toekomststruiken terugzetten op een hoogte van 30 cm boven maaiveld. In principe verder geen snoei in de kernen uitvoeren. Opslag van boomvormers (Iep, Es, Esdoorn en dergelijke) jaarlijks verwijderen.

Circa 2013: Op het moment dat de struiken opnieuw dicht tegen elkaar aangroeien, deze dunnen op 3x3 meter ten gunste van de toekomststruiken. Ervoor zorgen dat alle soorten van het oorspronkelijke mengsel behouden blijven. Dit hoeft niet in de oorspronkelijke verhouding van de aanplant.

T = toekomststruik

X = dunnen of terugzetten

Meerjaarlijkse maatregelen

Afgezien van de maatregelen voor de ontwikkeling van de nieuwe aanplant, zijn er in het park meerjaarlijkse maatregelen nodig voor het beheer van het bosplantsoen, de bomen en het wilgenhakhout. Om ervoor te zorgen dat er bij dunning en terugzetten het aanzien van het park in een keer kaal wordt, worden deze maatregelen niet gelijktijdig in het hele park uitgevoerd. In de meerjarenplanning is een onderverdeling gemaakt in het noordelijk en het zuidelijk deel van het park. De meerjaarlijkse maatregelen zijn hieronder beschreven, een nadere toelichting van de beheerindicatoren en de wijze waarop de maatregelen per beplantingsvorm worden uitgevoerd staat bij de streefbeelden in paragraaf 5.2.

	Maatregel	In werkpakket of beplantingsvorm	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Hoogdunning in noordelijk deel park (kaart 1.2)	Bosplantsoen	X					X				
2	Hoogdunning in zuidelijk deel park (kaart 1.1)	Bosplantsoen			X				X			
3	Dood hout uit kronen verwijderen noordelijk deel (kaart 1.2)	Bomen	X					X				
4	Dood hout uit kronen verwijderen zuidelijk deel (kaart 1.1)	Bomen	X						X			
5	Opslag van bomen in de rand verwijderen	Bosje en Bomensingel	X			X			X			X
6	Rafelige randen aan zuidkant brede vakken bosplantsoen maken	Bosplantsoen	X					X				
7	Hakhoutbeheer in de smalle singels door terugzetten struiken en bomen	Bomensingel met struiklaag	X		X		X		X		X	
8	Knotten knotbomen	Knotbomen		X				X				X
9	Afzetten	Wilgenhakhout	X				X			X		

Eénmalige maatregelen

Hieronder staan de maatregelen beschreven die nodig zijn voordat men door het reguliere beheer aan het gewenste streefbeeld kan voldoen. De volgende eenmalige maatregelen zijn gepland voor 2010:

1. Achterstallige hoogdunning bosplantsoen (verwijderen boomvormers uit boomlaag) noordelijk deel (zie voor planning meerjaarlijkse maatregelen hierboven).
2. Achterstallige onderhoudssnoei bomen: verwijderen dood hout uit de kronen van bomen (zie voor planning meerjaarlijkse maatregelen hierboven).
3. Verwijderen van afgevallen takken en ander dood hout uit watergangen om de doorstroming te bevorderen.
4. Verschralen van de randen voor bloemrijke zomen en inzaaien met een kruidenmengsel. Zie voor de soorten Bijlage 1. De ligging hiervan zomen staat op beheerkaart 1.1 en 1.2.
5. Aanwijzen hotspots zwerfvuil: zitplek en waterpartij bij Belgiëlaan, waterpartij bij Europaweg.
6. Eenmalige veegbeurt van paden voor het verwijderen van losliggende toplaag op de halfverharding. Speciaal aandachtspunt de kruising van het fiets- en wandelpad ter hoogte van het Goede Herderpad bij de brug.
7. Aanbrengen enkele boomstammen als speelaanleiding bij trapveld in het zuiden van het park.
8. Aanbrengen van bebording en afvalbakken bij loslooplek voor honden.
9. Terugzetten hoog uitgroeiende hazelaar in afdeling B3.
10. Eerste rij beplanting verwijderen in afdeling B10.
11. Krooncorrectie uitvoeren bij hoge populieren bij de speelplaats in het midden van het park.
12. In overleg met de aanwonenden de paden die naar de achtertuinen in de zuidelijke rand van Schoolnaer leiden uitvoeren in een uniform en onderhoudsarm materiaal.
13. Rafelige randen aan zuidkant brede vakken bosplantsoen maken.

In 2011 vindt geen mechanische onkruidbestrijding in de rand van de nieuwe aanplant plaats. De randen tussen beplanting en paden of gras worden in het voorjaar van 2011 ingezaaid met een bermmengsel en vervolgens beheerd als kruidenberm. Op de plekken waar Bloemrijke zomen ontwikkeld zijn blijft het inzaaien met een bermmengsel achterwege.

5.4 Vervanging van bomen

De bomen in het Engelandpark zijn beeldbepalend voor het park en hebben een belangrijke rol voor ecologie. Bij vervanging gaat het om toepassen van een boom die goed bij de plek past en dat is voor het droge en natte deel verschillend. Ook maakt het uit of de boom een meer decoratieve functie of meer ecologische functie heeft. Tot slot gaat het om zaken als de grootte van de boom ten opzicht van de plek en transparantie en vorm van de kroon.

Bij kappen van boomvormers in het bosplantsoen, kan het zijn dat in verband met de ontwikkeling van de boomlaag een boom niet op dezelfde plek kan worden teruggeplant. In dit geval zoekt de beheerder naar een locatie voor herplant elders.

Bij herplant past de beheerder een boomsoort toe die qua maat en uiterlijk goed bij de plek past. Dus in de beplantingsvakken in het zuidelijk deel en langs de Zuid-Schalkwijkerweg meer streekeigen soorten zoals Els, Es en Wilg. Voor bomen in het noordelijk deel en die als solitaire in het gazon staan gaat het om soorten met een bast, blad en vorm die een grotere sierwaarde hebben. Dit zijn de echte parkbomen zoals Vleugelnoot, Zwarte Berk, Zwepenboom of Doodsbeenderenboom. Een overzicht van soorten is te vinden in Bijlage 1.

Werkwijze bij kap en vervanging

In paragraaf 4.1. van het Bomenbeleidsplan Haarlem 2010-2020 is de werkwijze bij kap en vervanging van bomen beschreven. Voor het beoordelen van kapaanvragen gebruikt de gemeente een beoordelingsformulier dat opgebouwd is volgens de richtlijnen van de nationale Bomenstichting. Dit formulier is opgenomen in bijlage 6 van het Bomenbeleidsplan. De beoordeling van de kapaanvragen wordt uitgevoerd door de bomenspecialist en de beleidsmedewerker groen. Bij vervanging van bomen hanteert de gemeente het *Afwegingsmodel vervanging* dat in bijlage 2 van het Bomenbeleidsplan staat.

Randvoorwaarden voor de keuze

Uitgangspunt is, dat voor elke boom apart een vervangende soort wordt gekozen. Als de boom in een groep staat, waar al meerdere bomen aan het aftakelen zijn kan er ook voor gekozen worden het hele groepje te vervangen.

6 Participatie

6.1 De adviescommissie

Voor de herinrichting van het Engelandpark functioneerde een bewonerscommissie. Als vervolg op deze commissie wordt een adviescommissie gevormd, waarin bewoners en medewerkers van de gemeente zitting hebben. De formele taakomschrijving is te vinden in Bijlage 2.

Doel van de commissie is om het hoofd Wijkzaken te adviseren en binnen de kaders van het beheerplan voor het Engelandpark te komen tot een optimaal beheer. De commissie kan gevraagd en ongevraagd advies geven. De commissievergaderingen zijn openbaar.

In de commissie hebben vijf leden uit de kring van omwonenden zitting en twee vertegenwoordigers van de gemeente. De laatste vervullen de rol van voorzitter en secretariaat. Alle leden van de commissie kunnen agendapunten aandragen.

De commissie komt twee keer per jaar bijeen en maakt indien gewenst een ronde door het park. In principe in mei -na de eerste onderhoudsronde - en in augustus -vóór de planning van inboet en de maatregelen van het volgende jaar.

De gebiedsbeheerder legt belangrijke keuzes in het beheer voor aan de commissie.

Mogelijke adviezen van de commissie kunnen gaan over het dagelijks onderhoudsprogramma, het meerjaarlijks onderhoudsplan, de inboet voor de te vervangen bomen, nieuwe beleidsvoornemens of handhaving t.a.v. honden.

Voor de dagelijkse meldingen en klachten verwijst de commissie mensen door naar de servicetelefoon en/of gebiedsbeheerder. Het nummer van het servicetelefoon en van de gebiedsbeheerder publiceert de gemeente in een nieuwsbrief.

6.2 Participatie in ecologisch beheer

De vegetatie op de ecologisch oevers kan een hogere kwaliteit krijgen als er intensief en soortgericht wordt onderhouden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het uittrekken van zaailingen van elzen en wilgen en het wieden van ongewenste planten. De gemeente wil in samenspraak met de adviescommissie onderzoeken of het mogelijk is een werkgroep voor ecologisch onderhoud in het park op te zetten. Onder begeleiding van een medewerker van de gemeente zouden bewoners en eventueel schoolkinderen kunnen participeren in het onderhoud van de ecologische oevers en kruidenvegetaties.

7 Organisatie, kwaliteit en monitoring

In dit hoofdstuk staan de aspecten van het Engelandpark beschreven die regelmatig onderzocht moeten worden. Toegelicht is welke partijen hierbij betrokken zijn en met welke frequentie de monitoring plaatsvindt.

7.1 Huidige organisatie van het onderhoud

Het reguliere onderhoud van het Engelandpark wordt voornamelijk uitbesteed op basis van bestekken die betrekking hebben op het groen in heel Schalkwijk.

De gebiedsbeheerder is verantwoordelijk voor de directievoering van het bestek dat betrekking heeft op:

- Groenvoorzieningen, maaien, zwerfvuil,
- Bomen,
- Meubilair (schoonmaken, repareren en vervangen),
- Afvalbakken,
- Banken,
- Drijfvuil in water,
- Riolering en drainage.

Het werk voor de bebording wordt uitgevoerd in regie onder directievoering van de gebiedsbeheerder. Het onderhoud aan de verlichting wordt uitgevoerd volgens het Openbare Verlichtingsplan. De gebiedsbeheerder is verantwoordelijk voor de uitvoering.

Het Hoogheemraadschap Rijnland is verantwoordelijk voor het waterbeheer, dat voornamelijk bestaat uit baggerwerk dat in regie uitgevoerd wordt.

7.2 De jaarlijkse evaluatie van de uitvoering van het beheerplan

De participatie zoals beschreven in hoofdstuk 6 maakt onderdeel uit van de monitoring. De beheerscommissie komt in principe in mei en september bijeen en geeft daarna haar adviezen.

Werkgroep beheer Engelandpark

Jaarlijks volgt de werkgroep beheer Engelandpark de ontwikkeling en het beheer van het park. Deze werkgroep bestaat uit medewerkers van de Bureaus Beleid en Programma en Dagelijks Beheer (Hoofd gebiedsbeheerder, Bomendeskundige). Rond de zomer vindt een controle plaats om daarna de maatregelen voor het najaar en de winterperiode te kunnen bepalen.

Aandachtspunten zijn:

- Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten voor het ontwikkelingsbeheer van de jonge aanplant?
- Voldoen de overige aanwezige elementen aan de streefbeelden en technische eisen?
- Herinrichting-, renovatie- en omvormingsvoorstellen, op advies van de adviescommissie en met advies van stadsecoloog.
- Vervanging van bomen in samenspraak met de adviescommissie.

7.3 De technische kwaliteit

De gebiedsbeheerder controleert het park vier keer per jaar en lost incidentele problemen op. De technische kwaliteit van de risicovolle bomen (VTA-inspectie), beschoeiing en speelwerktuigen wordt jaarlijks getoetst. De technische en verzorgende kwaliteit van groenvoorzieningen en meubilair worden door de jaarlijkse rondgang van de Werkgroep Engelandpark (zie paragraaf 7.1) en de bevindingen van de Adviescommissie Engelandpark, die twee keer per jaar bijeenkomt (zie hoofdstuk 6) beoordeeld en bijgesteld.

Er moet met bepaalde frequenties gecontroleerd worden of aan de beheerdoelen voldaan wordt en of er problemen zijn opgetreden die het onderhoud volgens streefbeelden onmogelijk maken. In tabel 3 staat een overzicht van de inspecties op technische kwaliteit.

Tabel 3. Technische Inspecties			
Onderdeel	Soort beoordeling	Frequentie	Uitvoering door
Bomen	VTA-inspectie risicobomen	Jaarlijks	Gem. Haarlem
Probleembomen	Nader onderzoek	Jaarlijks	Extern adviesbureau
Water en beschoeiing	Schouw	Jaarlijks	Hoogheemraadschap
Speelvoorzieningen	Controle in het kader van het Attractiebesluit	3x/jaar	Gem. Haarlem
Speelvoorzieningen	Controle in het kader van het Attractiebesluit	1x/jaar	Extern adviesbureau

7.4 Monitoring flora en fauna

Om de ontwikkeling van de ecologische waarde van het Engelandpark te kunnen controleren is een regelmatige monitoring van flora en fauna van belang. In de navolgende tabel zijn te onderzoeken aspecten en frequenties beschreven. Uit deze monitoring volgen richtlijnen en aandachtspunten voor het beheer en onderhoud.

Tabel 4. Flora en fauna monitoring				
Onderzoeksubject	Richtlijnen	Tijdstip	Frequentie	Uitvoering door
Flora	Conclusies verwerken in een advies voor beheer kruidenzomen, oeverbegroeiing en ondergroei.	1 keer in het late voorjaar (eind mei), 1 keer in het najaar (eind augustus)	2010-2012-2014-2016-2018-2020	Stadsecoloog
Zangvogels		5 ochtenden in het voorjaar	2010-2013-, daarna elke 5 jaar	Stadsecoloog in samenwerking met leden van Vogelwerkgroep
Vleermuizen		2 avonden en 1 ochtend in het voorjaar, 1x in het najaar	2010-2013, daarna elke 5 jaar	Extern adviesbureau
Vleermuizen en holbroeders	Flora- en faunawet	Bij het rooien van een oude boom met vermoedelijke verblijfplaats		Extern adviesbureau

8 Bronnen

Beleidskader openbare ruimte, gemeente Haarlem, 2006

Integraal waterplan, gemeente Haarlem en het hoogheemraadschap van Rijnland, 2004

Legger van de boezemwateren Hoogheemraadschap Rijnland, De Verenigde Vergadering van Rijnland, 15 september 2004

Recreatienota, gemeente Haarlem, 1997

Gemeente Haarlem, Integraal Waterplan 2004

Gemeente Haarlem, Geef bomen de ruimte, Bomenbeleidsplan 2010 - 2020

Tauw, Ontwerp Masterplan Water Schalkwijk 2000+ te Haarlem, 2004.

9 Begrippenlijst

Begrip	Verklaring
<i>Achterstallig onderhoud</i>	Onderhoud dat uitgevoerd moet worden in het gebied dat niet binnen de daarvoor bepaalde frequentie is gerenoveerd of waarvan de kwaliteit slecht is, of waarvoor normaliter onvoldoende capaciteit is om deze binnen een jaar te onderhouden.
<i>Beplantingsvorm</i>	Een onderverdeling van de werkpakketten voor bosplantsoen. Elke beplantingsvorm binnen bosplantsoen heeft een eigen streefbeeld en een aparte aanpak van beheer.
<i>Beheer</i>	Zorg voor duurzame instandhouding van de (groene) ruimtelijke inrichting, met het oog op vervulling van toegekende functies en realisatie van beleids- en/of ontwerpdoelstellingen.
<i>Beheergroep</i>	Groep beplantingen of inrichtingselementen waaraan dezelfde beheermaatregelen worden uitgevoerd en waarvoor gelijksoortige streefbeelden gelden.
<i>Bestek</i>	Systematische werkbeschrijving van uit te voeren werkzaamheden. Een bestek vormt mede het contract tussen de gemeente als opdrachtgever en de aannemer die het werk uitvoert.
<i>Boomspiegel</i>	Ruimte direct rond de stam van een boom.
<i>Bosplantsoen</i>	Beplantingen die bestaan uit inheemse loof- en naaldhoutsoorten (bomen en struikvormers).
<i>CROW</i>	Nationaal kenniscentrum voor regelgeving en onderzoek voor verkeer, vervoer en infrastructuur. In deze non-profit organisatie werken Rijk, provincies, gemeenten, aannemersorganisaties en adviesbureaus samen bij ontwerp, aanleg en beheer van wegen en verkeers- en vervoersvoorzieningen.
<i>Dunnen</i>	Het in houtige begroeiing bij de grond afzagen of kappen van een aantal bomen of struiken ten gunste van andere exemplaren.
<i>Ecologische oever</i>	Een oever met een geleidelijke overgang tussen water en land waardoor dieren gemakkelijker in en uit het water kunnen gaan en er meer ruimte is voor oeverbegroeiing.
<i>Groenbeheer</i>	Zorg voor duurzame instandhouding van de groene ruimtelijke inrichting, met het oog op goede vervulling van toegekende functies en realisatie van beleids- en/of ontwerpdoelstellingen.
<i>Hagen,(blok)</i>	Rij(en) heesters van een of enkele soorten die regelmatig gesnoeid moeten worden in een min of meer strakke vorm.
<i>Hakhoutbeheer</i>	Houtachtige begroeiing die periodiek op ongeveer 30 cm boven de grond wordt gekapt met de bedoeling de stobben opnieuw uit te laten lopen
<i>Heesters</i>	Houtachtige struiken die van oorsprong niet in de omgeving (Hollandse klimaat) voorkomen en dus exoot zijn.
<i>Hoofdgroenstructuur</i>	De samenhangende opbouw van groene objecten (parken, begraafplaatsen, sportcomplexen, recreatiegebieden en ander grootschalig groen) en de groene verbindingen in Haarlem die van betekenis zijn voor de stad als geheel. De hoofdgroenstructuur bestaat uit groene flanken, de groene ruggengraat, de groene dwarsverbanden, de groene hoofdbomenstructuur en de lange lijnen.
<i>Hoogdunning</i>	Het dunnen in de boomlaag van een beplanting met als doel om de bedekking van de kroonlaag te verminderen, zodat struiken meer kans krijgen om zich te ontwikkelen.
<i>Inboeten</i>	Vervangen van een dode of slecht groeiende boom of struik door een nieuw exemplaar.

Begrip	Verklaring
<i>Inspectie</i>	Beoordeling van de technische kwaliteit.
<i>Keur Hoogheem- raadschap</i>	De keur bevat regels voor het beheer, het gebruik en het onderhoud van waterstaatswerken, zoals waterkeringen en watergangen. De regels hebben tot doel watersystemen in stand te houden en waterstaatswerken goed te laten functioneren. Daarvoor zijn in de keur verplichtingen en verbodsbepalingen opgenomen.
<i>Bloemrijke zoom</i>	Een bloemrijke rand van hoge kruiden en gras langs de bosplantsoenvakken.
<i>Monitoring</i>	Voortgangscontrole voor de uitvoering van het beheer, waarbij de resultaten van het beheer getoetst worden.
<i>Omlooptijd</i>	De gemiddelde levensduur van een bepaald groentype. De gemiddelde leeftijd wordt negatief beïnvloed door het uitvallen van bomen en struiken in de jeugdfase. Als van een aanplant van 100 exemplaren 10 stuks 1 jaar, 20 stuks 5 jaar, 10 stuks 10 jaar en 60 stuks 50 jaar worden, dan is de gemiddelde omlooptijd 32,1 jaar. Hierbij kan het zijn dan op dezelfde plek meerdere keren een exemplaar vervangen moet worden.
<i>Omvorming</i>	Het vernieuwen van een vak of element, waarbij het bestaande groen vervangen wordt door een geschikter type (beplanting of gras) waarvan het beheer efficiënter en goedkoper kan plaatsvinden.
<i>Opslag (ongewenste)</i>	Spontaan uit ingewaaid zaad of wortels opkomende houtige gewassen.
<i>Peilregulering</i>	Invloed uitoefenen op het beheer van de watergangen
<i>Renovatie</i>	Het vernieuwen van een vak of element, waarbij hetzelfde type groen opnieuw aangelegd wordt.
<i>Schouw</i>	Het inspecteren/beoordelen van beeldkwaliteit groen.
<i>Streefbeeld</i>	Het gewenste uiterlijk van een beplanting in volgroeide, volledig functionerende staat.
<i>Terugzetten</i>	Het snoeien van houtachtige beplanting (over het algemeen struiken) op circa 30 centimeter boven de grond, met de bedoeling dat deze weer opnieuw uitgroeien. Doel van het terugzetten is een verjonging van de struik, meer vertakking en verminderen van de omvang van de struik.
<i>Technische kwaliteit</i>	De staat van gezondheid en uiterlijk/verschijningsvorm van groen.
<i>Vaste plant</i>	Kruidachtig gewas, waarvan de bladverliezende soorten 's winters bovengronds afsterven en in het voorjaar weer bovengronds uitgroeien.
<i>VHG</i>	Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners
<i>VTA inspectie</i>	Systematische controle van de bomen volgens de methode van Visual Tree Assessment. Bij deze controle wordt geïnspecteerd op conditie, vitaliteit en gebreken aan de boom.
<i>Vegetatie</i>	Begroeiing van planten die spontaan ontstaat op een bepaalde plaats.
<i>VHG</i>	Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners.
<i>Werkpakket</i>	Een bepaald onderdeel van de (groene) inrichting die dezelfde soort maatregelen krijgen en die opgenomen zijn in het (groen)beheersysteem van de gemeente. Voorbeelden van werkpakketten zijn: bosplantsoen, bomen in gras, gazon, berm 2x maaien en zitbanken.
<i>Zorgplicht</i>	De verplichting van de beheerder (gebaseerd op de regels uit het Burgerlijk Wetboek) om volgens de huidige technische kennis een onderdeel van de openbare ruimte in goede staat te houden. Onder zorgplicht wordt in de boomverzorging verstaan dat er regelmatig boomveiligheidscontroles moeten worden uitgevoerd. Indien er zichtbare afwijkingen worden geconstateerd moeten deze worden vastgelegd. Per afwijking wordt tevens een onderhoudsmaatregel gekoppeld met een bepaalde urgentie om eventuele veiligheidsrisico's te beperken.

Bijlage 1. Soorten nieuwe aanplant, kruiden en bomen

In deze bijlage staat een overzicht van de soortenmengsels van de nieuw aangeplante struiken, de samenstelling van kruiden voor zomen en oevervegetatie en het huidige sortiment bomen dat in principe ook bij vervanging toegepast wordt. Deze soorten vormen een indicatie, want de beheerder zal uiteindelijk een keuze maken op basis van het gewenste beeld, de ervaring met het beheer van de beplanting, het beschikbare budget en de gebruikswensen.

Struikmengsels nieuwe aanplant

Er zijn mengsels voor de nattere delen van het park en voor de drogere delen. Bij toekomstige vervanging kunnen deze mengsels als voorbeeld dienen. Bij aanplant is het volgende van belang:

- groepsgewijze menging toepassen, waarbij de groepsgrootte minimaal zo groot is als de omvang van een volgroeid exemplaar. Als bijvoorbeeld Meidoorn geplant wordt in een verband van 1x1 meter, dan zal een groep van 16 exemplaren geplant worden om in de toekomst een struik van ongeveer 4 meter diameter meter over te houden.
- de plantafstand langs de rand van paden, afstemmen op de volwassen grootte van de struiken. Dus als langs het pad Aalbes geplant wordt, deze op 2 meter van de padrand planten. Tijdelijk kan hiervoor ofwel een kruidenvegetatie ingezaaid worden.
- in de rand dicht langs de paden geen doornige struiken (parkrozen) of snel breed uitgroeiende soorten planten. Deze minimaal 3 meter vanaf het pad planten.

In het park zijn twee mengsels voor beplantingen in de droge delen (D1 en D2) en twee mengsels voor de beplantingen in de natte delen van het park toegepast. De procentuele verdeling van de mengsels staat hieronder. De *Staphylea colchica* is niet aangeplant en deze is ook minder geschikt voor beplantingen van bosplantsoen.

Soort droge in beplanting	D1	D2
Kardinaalsmuts	20%	15%
Meidoorn éénstijlig	20%	10%
Sneeuwkllokjesboom	5%	10%
Sierappel	5%	10%
Kruisbes	15%	15%
Zwarte bes	15%	15%
Ribes sanguineum	15%	15%
Staphylea colchica	Niet	Niet
Soort natte in beplanting	N1	N2
Rimpelroos	20%	15%
Meidoorn	15%	15%
Liguster	15%	20%
Hazelaar	10%	10%
Krentenboompje	10%	15%
Zwarte bes	15%	0%
Ribes sanguineum	15%	15%
Wilg (struikvormende soorten of anders als wilgenhakhout)) Alleen op plekken waar voldoende ruimte is.	0%	10%

Van de wilgen zijn *Salix aurita* (Geoorde wilg) en *Salix cinerea* (Grijze wilg) het meest geschikt.

Kruiden en stinsenplanten

In de oeverbegroeiing zijn de volgende soorten ingebracht: Moerasandoorn, Slanke witte waterkers, Pijlkruid, Gele lis, Geitenbaard, Kleine watereppe, Grote waterweegbree, Snoekkruid, Beekpunge, Moeraspiraea, Watermunt, Moerasrolklaver, Dotterbloem, Moeras-vergeet-mij-niet, Lotus uliginosus, Kalmoes, Egelskop, Langbladige ereprijs, Kattenstaart, Oeverzegge, Zwanenbloem en Engelwortel.

De soorten voor het inzaaien van bloemrijke zomen zijn Smeerwortel, Longkruid, Leverkruid, Gewone wederik, Fluitenkruid en Gevlekte dovenetel. De verdeling in het mengsel staat hieronder:

Soort	% in mengsel
Gevlekte dovenetel	20%
Smeerwortel	15%
Longkruid	15%
Leverkruid	10%
Gewone Wederik	20%
Fluitenkruid	20%

In de onderbegroeiing komen plaatselijk stinsenplanten voor: in vak B15 Oosterse sterhyacinth (*Scilla sibirica*) en in vak B24 Armbloemig look (*Allium paradoxum*).

Sortiment bomen

De hoofdsoorten in het park zijn Gewone esdoorn (24%), Zwarte els (24%), Gewone es (20%), Ruwe berk (7%), Canada populier (7%), Iep (6%), Zomerlinde en Winterlinde (4%), Zomereik, Moseik en Hongaarse eik (4%), Haagbeuk (3%) en Plataan (1%). Als parkbomen komen voor: Vleugelnoot, Zwarte Berk, Zwepenboom en Doodsbeenderenboom.

Bij vervanging van bomen zijn er de volgende voorkeuren:

In de singels van bosplantsoen en de nattere delen van het park: Zwarte els, Gewone es, Zachte berk (klein aandeel), Iep en Zomereik.

In de singels in de drogere delen van het park: Gewone esdoorn, Zomerlinde, Winterlinde, Zomereik, Moseik en Hongaarse eik.

In de gazons op markante plekken kunnen solitaire of kleine groepen van opvallende parkbomen geplaatst worden. Bijvoorbeeld Vleugelnoot, Zwarte berk. Als het blijkt dat bepaalde soorten beheerproblemen in het park hebben of tijdens de ontwikkeling niet goed groeiden dan niet met dezelfde soort inboeten maar een vervangende soort kiezen die aansluit op de groeiomstandigheden ter plekke.

Als kader voor de vervanging van bomen geldt het Bomenbeleidsplan Haarlem 2010 – 2020.

Bijlage 2. Taak en doelstelling adviescommissie beheer

Engelandpark

1. Naam van de commissie

- 1.1 Er is een commissie voor advies over het beheer van het Engelandpark, kortweg aangeduid als adviescommissie Engelandpark

2. Taak en doelstelling

- 2.1 De commissie brengt advies uit aan het hoofd Wijkzaken van de gemeente Haarlem. De commissie verzamelt, interpreteert doorvoor alle gegevens die voor haar taak van belang kunnen zijn.
- 2.2 Uitgangspunt van de commissie is, binnen de gegeven taakstelling van het Beheerplan Engelandpark, te komen tot een optimalisering van het beheer.

3. Advisering

- 3.1 De commissie brengt, gevraagd of ongevraagd, adviezen uit voor alle zaken die door haar van belang worden geacht met betrekking tot het beheer van het Engelandpark.
- 3.2 Het hoofd Wijkzaken zal zich binnen zijn taakstelling zoveel mogelijk naar de adviezen van de commissie richten.
- 3.3 De commissie stelt haar adviezen vrij ter beschikking aan het hoofd Wijkzaken.
- 3.4 De commissie richt zich niet tot anderen dan genoemd onder 3.3.
- 3.5 De commissie kan zich voor het uitbrengen van enig advies doen bijstaan door deskundigen van buiten de commissie.
- 3.6 De commissie kan adviseren nader te omschrijven opdrachten tot advisering te verstrekken aan externe adviseurs.
- 3.7 De commissie staat open voor discussie met anderen over alle zaken, die geacht kunnen worden tot de taken van de commissie te behoren.
- 3.8 De vergaderingen van de commissie zijn openbaar.
- 3.9 In een advies van de commissie wordt desverlangd melding gemaakt van een afwijkend oordeel van een of meer leden.

4. Samenstelling van de commissie

- 4.1 In de commissie hebben zitting:
  - a. Vijf leden uit de kring van omwonenden
  - b. Twee vertegenwoordigers van de gemeente Haarlem
- 4.2 De leden worden voorgedragen door de commissie en benoemd door de gemeente Haarlem.
- 4.3 Het voorzitterschap en secretariaat berust bij een vertegenwoordiger van de gemeente Haarlem. In principe zijn dit de senior gebiedsbeheerder en een beleidsmedewerker voor groen van de gemeente.

5. Werkwijze

- 5.1 De commissie komt tenminste twee keer per jaar bijeen of zo vaak als de voorzitter of drie leden dit wenselijk achten.
- 5.2 Het hoofd Wijkzaken licht de commissie in omtrent alle belangwekkende zaken over de inrichting, het gebruik en het beheer van het Engelandpark
- 5.3 De secretaris bereidt de adviezen van de commissie, voor zover nodig, schriftelijk voor.

Bijlage 3. Ecologische doelstelling Engelandpark

Bij de herinrichting van het Engelandpark is gestreefd naar het herstel van natuurwaarden. Het park heeft vooral waarde voor broedvogels en dagvlinders. Door bloeiende gewassen en de oeverbegroeiing ontstaan kansen voor inheems flora en fauna. Hierna zijn de potenties voor broedvogels en dagvlinders beschreven en is toegelicht hoe de oeverbegroeiing en bloeiende soorten in het park bijdragen aan de ecologie. De hoofdpunten zijn in de visie van het park opgenomen en de gevolgen voor het beheer zijn in de streefbeelden verwerkt. Het zuidelijk deel van het park (vak B24 tot en met B29) is het meest waardevol voor de ecologie.

Voor het ecologisch functioneren is het plaatselijk laten liggen van dood hout en het behoud van een strooisellaag in de beplantingen van belang.

Broedvogels

Voor broedvogels zijn meer groepen volwassen struiken nodig. Een mengsel van Nederlandse, streekeigen soorten zullen in groepen bosplantsoen van minimaal 1.000 m² moeten voorkomen. Dit kan worden bereikt door het opleiden van volwassen inheemse struiken als Meidoorn, Vlier, Haagliguster en diverse wilgsoorten. Deze struiken zijn nodig als nestplek en als voedselbron voor vogels dat bestaat uit insecten en zaden.

Braamstruweel is op zich goed voor broedvogels, maar is visueel minder aanvaardbaar. In het westelijk deel van het park kunnen enkele braamstruwelen in stand blijven.

Binnen 4 tot 8 jaar kan de volgende broedvogelstand worden bereikt:

- standaard tuinvogels zoals Merel, Koolmees, Pimpelmees, Ekster, Vlaamse Gaai, Turkse tortel;
- Winterkoning minimaal 2 broedpaar;
- Roodborst minimaal 2 broedpaar;
- Tjiftjaf minimaal 2 broedpaar;
- Verder Heggenmus, Zwartkop, Groenling, Grote bonte specht, Boomkruiper, Zanglijster en Houtduif.

Nederlandse boomsoorten van de tweede grootte als Zwarte els, Spaanse aak en Gewone vogelkers zijn belangrijk voor de vogelstand. Deze soorten kunnen als meerstammige stobben een tussenmaat tot ca 10 m hoog worden opgeleid en groepsgewijs als hakhout worden teruggezet.

In tabel 5 staat een overzicht van de vastgesteld broedvogels in het Engelandpark en directe omgeving.

Tabel 5. Overzicht van aantal broedparen in het Engelandpark geteld in 1984/85 en opnieuw in 2007		
Soort	1984/1985 *)	2007
Waterhoen	2	2
Meerkoet	2	1
Wilde eend	3	2
Houtduif	2	2
Grote Bonte specht	-	1
Winterkoning	5	7
Heggenmus	1 a 2	3
Roodborst	2	3
Merel	5	6
Zanglijster	1	-
Zwartkop	1 a 2	1
Tjiftjaf	1 a 2	2
Fitis	1	-
Boomkruiper	-	1 a 2
Ekster	1	1
Vink		1
Groenling	1	1
Putter	1	-
In 84/85 geteld in de aanwezige bebouwing ca. 10-15 huismus- en 5 spreeuwenpaartjes. Via nestkasten o.a. op balkons van de flats : in 2007 minstens 3 paren koolmezen en 1 paar pimpelmezen. Opvallend aanwezig in het park : Halsbandparkiet		
*)In 1984 en 85 is alleen het deel ten zuiden van het Goede Herderpad geteld. De telling omvat ook een deel van de particuliere terreinen in het park.		
Bron: N. Scholten, broedvogeltelling Engelandpark en directe omgeving		

Dagvlinders

In het Engelandpark zijn de volgende dagvlinders te verwachten :

Atalanta, Dagpauwoog, Kleine vos, Citroenvlinder, 3 soorten Koolwitje, Gehakkelde aurelia, Distelvlinder, Landkaartje, Bont zandoogje, Bruin zandoogje en Boomblauwtje

Voor herstel van de dagvlinderstand is een combinatie van voorzieningen nodig:

1. Voedselplanten voor de rupsen: Brandnetels, Hop, bloeiende Klimop, Hulst en vrijstaande Sporkehout op zonnige randen met in de kruidlaag Look-zonder-look en Pinksterbloem. Deze soorten hoeven niet allemaal in het park zelf te staan. Zij kunnen ook vanuit de Schouwbroekerplas en het Heempark vlinders "toeleveren".
2. Een voorwaarde voor het aantrekken en vasthouden van vlinders uit de omgeving is, dat er voldoende nectarbronnen zijn gedurende het hele vlinderseizoen en veilige plekken om te overnachten.
Veel voedselplanten voor de rupsen zijn ook nectarplant voor de volwassen vlindersoorten. Belangrijke aanvullende nectarleveranciers zijn Koninginnenkruid, Valeriaan, distelsoorten, Watermunt, Klis, Grote kattenstaart, ,
3. Plekken om veilig te overwinteren. Naast holle bomen en takkenrillen kan ook een niet gemaaide ondergroei in houtige aanplant overwinteringplek zijn voor volwassen exemplaren van Gehakkelde aurelia, Dagpauwoog, Kleine vos, Citroenvlinder. Niet verwarmde schuurtjes en houtstapels bij aan het park grenzende particuliere eigendommen zijn vermoedelijk de beste plekken voor overwinterende vlinders.

Oeverbegroeiing

De oeverbegroeiing in de waterpartijen vormen een bijdrage aan de visuele kwaliteit van het park. Vooral in zonnige randen hebben zij meerdere functies. Het beste is een combinatie van oeverplanten in het water met bloeiende hoge kruiden op de oever.

In het water kunnen allerlei kleine waterdieren leven. In het water levende insectenlarven, bijvoorbeeld van libellen klimmen als volwassen larven langs de stengels omhoog om weg te kunnen vliegen. Bloeiende oeverplanten leveren ook nectar aan vlinders en andere insecten. Amfibieën leggen hun eieren in de oeverbegroeiing.

Bloeiende gewassen

In zonnige, liefst beschutte, randen kan 'bloemproductie' gedurende het hele groeiseizoen worden opgezet door de combinatie van uitgegroeide bloeiende struiken en hoge kruiden ieder in een eigen rand vóór de boomvormende soorten.

In de houtige begroeiing kunnen stinsenplanten in het vroege voorjaar en bosrandplanten in de voorzomer en geselecteerde soorten ruigtekruiden in hoogzomer nectar voor insecten leveren. Diverse wilgensoorten en Sporkehout (*Frangula alnus*) garanderen gezamenlijk veel nectar voor diverse groepen van insecten.. Veel soorten kruiden en houtige gewassen leveren indirect voedsel voor vogels en voor insecten in de vorm van plantenetende rupsen en sapzuigende bladluizen en andere insecten.

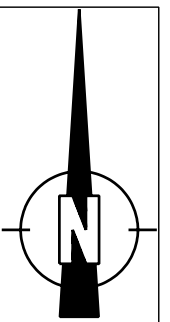
De klassieke plantensoorten van bosrand- en bosondergroei zoals Bosandoorn, Dagkoekoeksbloem, Longkruid, Robertskruid, Fluitenkruid, Gewone berenklaauw, Hondsdraf, Dovenetelsoorten en Beemdooievaarsbek en Smeerwortel bieden goede levensvoorwaarden voor hommels en andere bloembezoekende insecten.

1.1 BEHEERKAART NOORDELIJK DEEL ENGELANDPARK

LEGENDA

BOSPLANTSOEN

- B1 AFDELINGSNUMMERS
- BOMENSINGEL
- BOMENSINGEL MET STRUIKLAAG (HAKHOUTBEHEER)
- STRUIKENSINGEL MET ENKELE VERSPREIDE BOMEN
- STRUIKEN MET VERSPREIDE BOMEN
- BOSJE
- WILGENHAKHOUT
- WATERGANGEN
- BOMEN
- OEVERBEGROEIING
- (HALF) VERHARDING
- KRUIDENBERM
- HAAG 2X KNIPPEN
- GAZON INTENSIEF
- BLOEMRIJKE ZOOM
- NIEUWE BEPLANTING

Samenvatting

Achtergrond

Het Engelandpark is een wijkpark in de Groene Zoom van het stadsdeel Schalkwijk dat vooral een functie vervult voor de Europawijk met de nabij liggende buurten Schoolnaer en Romolenpolder. Het maakt onderdeel uit van de hoofdgroenstructuur van Haarlem. Langs en door het park lopen belangrijke recreatieve routes.

In het kader van het Renovatieplan Grootschalig Groen (2003) is het park in de periode tussen 2006 en 2009 gerenoveerd. Voor de duurzame instandhouding stelt de gemeente Haarlem dit beheerplan op, waarbij als kaders het bestaande beleid van de gemeente en de beschikbare onderhoudsbudgetten gelden.

Dit beheerplan heeft betrekking op de totale inrichting van het park. De gemeente is beheerder van het groen, verhardingen en de inrichting. Het Hoogheemraadschap Rijnland is verantwoordelijk voor het beheer van het water en de waterbouwkundige voorzieningen.

Doel beheerplan

Het beheerplan heeft als doelen het duurzaam in stand houden van het park, te voorzien in een optimale gebruikswaarde, creëren van mogelijkheden voor flora en fauna en het geven van richtlijnen voor de ontwikkeling van de jonge aanplant.

Het beheerplan dient in de eerste plaats voor de beheerder van het park (hoofd gebiedsbeheerder) en daarnaast als communicatiemiddel met omwonenden en andere betrokkenen.

Kader en uitgangspunten

Voor de uitvoering van het beheer gelden wetten en regels. De belangrijkste zijn de Flora- en faunawet en de zorgplicht, die voortkomt uit het Burgerlijk Wetboek. De gemeentelijke beleidsplannen en de beheerprincipes geven een reeks van uitgangspunten voor het beheer van het Engelandpark. Voor het onderhoud geldt de standaard kwaliteitsambitie. De bestaande en nieuwe uitgangspunten hebben betrekking op zaken als hondenbeleid, ecologie, boombeheer, waterbeheer en gaan tot slot in op organisatie en financiën.

Huidige situatie

Het park heeft een oppervlak van bijna 12 hectare. Het bestaat uit een droger deel in het noorden en langs de flats van de Engelandlaan en een natter deel in het zuidwesten. Kenmerken van het ontwerp zijn slingerende paden, afwisselende open ruimtes die geleed zijn door struiken en boomgroepen. De functionele watergangen zijn grotendeels rechtlijnig en de vijverpartijen hebben ronde vormen. In 2008 en 2009 is het Engelandpark gerenoveerd. Tijdens de renovatie zijn de watergangen uitgebaggerd, natuurlijke oevers aangelegd en is het wateroppervlak uitgebreid. Voor een betere waterkwaliteit is de doorstroming verbeterd door enkele aanpassingen in het watersysteem. Het beeld en de gebruikswaarde van het park zijn verbeterd door jonge aanplant, aanleg speelvoorzieningen, nieuwe constructies van paden en plaatsen van nieuwe banken.

De belangrijkste aandachtspunten voor het gebruik zijn toezicht en handhaving van het juiste gebruik van het park, de bespeelbaarheid van de gazons en begaanbaarheid van hoeken van paden. Voor de beplanting zijn de begeleiding van de ontwikkeling van de jonge aanplant, het inlopen van achterstallige snoei van bomen en de ontwikkeling van de kruidenzomen essentieel. Daarnaast moeten de watergangen goed zichtbaar blijven en plaatselijk ruige kruidgroei beperkt worden.

Beheervisie en streefbeelden

Het beheer is in eerste instantie gericht op goede gebruiksmogelijkheden en belevingskwaliteit als wijkpark en ten tweede op de kansen voor inheemse flora en fauna. In het noordelijk deel ligt het accent op een verzorgd beeld en recreatie, in het zuidelijk deel zijn er meer kansen voor ecologie. Voor de beplanting geldt het principe van het begeleiden van het natuurlijke proces waarbij struiken en bomen die in het streefbeeld passen hun volwassen vorm kunnen aannemen. Uitzondering hierop zijn de knotbomen en de smalle vakken met hakhoutbeheer.

In de beheervisie voor het park zijn voor de groentypen – bomen, bosplantsoen, kruidenzomen, bermen en gazons - streefbeelden opgesteld. Elk streefbeeld bevat een beschrijving van de karakteristiek en richtlijnen voor de beheerder. Voor de verhardingen, parkmeubilair en constructies zijn technische richtlijnen vastgesteld.

Het onderhoud van het park bestaat uit regulier onderhoud, groot onderhoud en eenmalige maatregelen. Ook voor het completeren van het ontwerp moet nog een aantal maatregelen uitgevoerd worden, zoals het aanvullen van de kruidenzomen.

Voor het begeleiden van de ontwikkeling van de jonge aanplant staan in het beheerplan aparte richtlijnen.

Vervanging bomen

Het duurzaam behoud van het bomenbestand is essentieel voor de parken, daarom is er voor de vervanging van bomen en de beoordeling van kapaanvragen in het Bomenbeleidsplan 2010-2020 een werkwijze afgesproken. Aan de hand hiervan kan de gebiedsbeheerder, in overleg met andere bureaus van de gemeente en de adviescommissie, heldere keuzes maken.

Begeleiding en evaluatie

Voor de herinrichting van het Engelandpark functioneerde een bewonerscommissie die in de toekomst de rol van adviescommissie voor het beheer vervult. Deze commissie geeft de gemeente advies over het onderhoud en het parkgebruik. Zij komt twee keer per jaar bijeen en maakt dan een ronde door het park. De gebiedsbeheerder legt belangrijke keuzes in het beheer voor aan de commissie.

Dit uitvoering van dit beheerplan wordt jaarlijks geëvalueerd door een ambtelijke werkgroep die de maatregelen bijstelt aan de hand van de ontwikkelingen van de groenvoorzieningen, het gebruik en het gemeentelijk beleid.

De gebiedsbeheerder controleert gedurende het jaar de technische kwaliteit. De bevindingen van de adviescommissie maken onderdeel uit van de monitoring.

De ontwikkeling van de ecologische kwaliteit wordt bijgehouden door de inventarisatie van flora, zangvogels en vleermuizen. Bij ingrijpende beheermaatregelen, zoals het kappen van oude bomen, laat de beheerder aanvullend onderzoek doen.